

Ն. Ս. ՊՈՊՈՎԱ

ԹՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՐԵՎԱՆ 1937

31 JAN 2018

ՔՆԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե ՌԵՖԵՐԱՆՍ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԻՏԻ ԿՈՂՄԻՏԵ

Ն. Ս. ՊՈՊՈՎԱ

ԹՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԱՍԱԳԻՐՔ

II ՄԱՍ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1937

Պատ. խմբագիր՝ Ա. Շավարշյան
 Տեխ. խմբագիր՝ Ի. Վարդանյան
 Սրբագրիչներ՝ Վ. Խուչատրյան, Մ. Գեղորգյան

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՅԱԿ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

I

1. Առաջինից յերկրորդ դասարան փոխադրվեց 15 տղա և 20 աղջիկ. 4 աշակերտ ել նոր ընդունվեց: Քանի չերեխա կա յերկրորդ դասարանում:

2. Աշակերտը գնեց 2 հատ 7 կոպեկանոց տետր և 30 կոպեկի թանաք: Վճրքան դրամ նա ծախսեց:

3. 56 կոպեկով գնեցին 8-ական կոպեկի 2 գունավոր մատիտ և ներկերի մի հավաքածու: Ի՞նչ արժեքներ կերի հավաքածուն:

4. 3 վրձինին և սոսնձին վճարեցին 62 կոպ. Սոսինձն արժե 50 կոպ.: Ի՞նչ արժե յուրաքանչյուր վրձինը:

5.	60+5	43-3	35+3	47-6
	80+7	56-6	24+5	59-8
	50+2	34-4	72+4	86-2
	70+9	98-8	91+7	68-7
6.	46+20	82-20	50+15	75-35
	28+30	63-40	40+29	96-56
	57+40	71-30	30+54	64-44
	35+50	94-60	10+83	87-37

7. Համեմատիր հետևյալ որինակները.
 $35+2=37$ $2+35=37$

Մինչով ե տարբերվում մի որինակը մյուսից:

Հրատ 4050, Դրավիտ 9.—4108, Գաովեր 286, Տիրած 50.000

Հանձնված է արտադրության 25 մարտի 1937 թ.

Մատրագրված է տպագրելու 11 ապրիլի 1937 թ.

Չտպագրատի տպարան, Յերեան, Նալբանդյան 11.

11-2872097

Գումարելիս կարելի յե թվերը տեղափոխել — մեկը մյուսի տեղը դնել:

Ավելի հեռ ե մեծ թվին փոխել ավելացնել, քան փոքրին՝ մեծը:

8. $3+35$ $4+75$ $5+43$ $6+23$
 $2+26$ $7+62$ $3+64$ $7+81$
 $4+43$ $8+91$ $2+75$ $5+94$

9. $28-26$ $39-36$ $58-53$ $68-64$
 $35-33$ $48-45$ $69-67$ $86-81$
 $45-42$ $56-52$ $77-75$ $99-98$

10. Մի տղա գնեց զըշաման՝ 32 կոպեկով, զրիչ ու ծայր՝ 12 կոպեկով և մեկ մատիտ: Ընդամենը նա ծախսեց 57 կոպեկ: Ի՞նչ արժե մատիտը:

11. Դպրոցական կոպեկը տրամադրվում կար 98 տետր՝ վաճառեցին 35 վանդակավոր և 42 մի տողանի տետր՝ Քանի՞ տետր մնաց:

12. $14+12$ $56-23$ $43+15$ $56-21$
 $22+23$ $68-44$ $53+24$ $78-35$
 $34+41$ $87-25$ $61+37$ $87-42$
 $55+32$ $79-53$ $72+16$ $99-54$

II

1. Դպրոցական բանջարանոցում մեկ մարգից հանվեց 37 կգ գաղար, մյուսից՝ 3 կգ ավելի: Վճրքան գաղար հանվեց չերկու մարգից:

Գիլոգրամ բառը կըճառ զրվում ե կգ:

2. Հավաքեցին 4 պարկ սոխ, յուրաքանչյուր պարկում 10-ական կգ: Տնկելու համար զատեցին 6 կգ: Մնացածը հատկացվելու յե դպրոցական նախաճաշերի համար: Վճրքան սոխ ե հատկացվելու դպրոցական նախաճաշի համար:

3. $6+4$ $45+5$ $3+7$ $41+9$
 $26+4$ $74+6$ $23+7$ $52+8$
 $8+2$ $67+3$ $43+7$ $34+6$
 $78+2$ $32+8$ $63+7$ $89+1$

4. $10-6$ $50-3$ $90-4$ $80-7$
 $20-6$ $80-1$ $40-2$ $80-3$
 $40-6$ $70-5$ $30-8$ $70-2$
 $70-6$ $40-7$ $60-9$ $70-8$

5. Տնկեցին 8 պարկ կարտոֆիլ, հավաքեցին 72 պարկ ավելի: Վճրքան կարտոֆիլ հավաքեցին:

6. Ածուկից կաղամբ քաղեցին, վորը կանաչ տերևներով 50 կգ քաշ ունեւր, իսկ միայն զլուխները՝ 43 կգ: Վճրքան եր տերևների քաշը:

7. $38+2$ $4+16$ $8+52$ $1+29$
 $2+38$ $4+36$ $5+85$ $7+93$
 $54+6$ $4+86$ $3+77$ $9+61$
 $6+54$ $4+96$ $6+44$ $3+37$

8. $50-2$ $60-59$ $30-27$ $70-68$
 $50-48$ $60-56$ $50-43$ $80-77$
 $40-4$ $60-54$ $40-31$ $90-84$
 $40-36$ $60-52$ $70-64$ $100-93$

9. Աշնան աշխատանքների սկզբին պետք ե նորոգվի 27 գուլթան և 23 տափան: 35 գործիք արդեն նորոգված ե: Քանի՞ գործիք դեռ չի նորոգված:

10. Կոլտնտեսուհի յուրն ունեւր 56 ձի: Նոր կոլտնտեսուհիներն ել բերին 14 ձի: Զիւրից 48-ն աշխատում ե գաշտում: Քանի՞ ձի ե մնում մյուս աշխատանքների համար:

11. $15+15$ $30-15$ $27+23$ $30-13$
 $25+25$ $50-25$ $29+21$ $40-22$

$$\begin{array}{llll} 35+35 & 70-35 & 48+12 & 50-28 \\ 45+45 & 90-45 & 64+26 & 60-35 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 12. & 32+48 & 100-54 & 39+21 & 60-34 \\ & 46+34 & 80-32 & 47+33 & 50-39 \\ & 51+19 & 70-44 & 74+16 & 70-58 \\ & 73+27 & 90-72 & 82+18 & 100-76 \end{array}$$

13. Զրադացում առաջին անգամ աղացին 38 պարկ հացահատիկ, իսկ յերկրորդ անգամ գրանից 6 պարկով պակաս: Զրադացում ընդամենը քանի՞ պարկ հացահատիկ աղացին:

14. Կոլտնտեսությունը նախընտրում է 40 հորթ: Մասնակցության համար տվին 13 արջառ, մնաց 5 արջառ և յերկինջները: Նախընտրում քանի՞ յերկինջ է:

$$\begin{array}{lll} 15. & 25+13+32 & 36+54-18 & 59-14+25 \\ & 74+26-19 & 78+12-59 & 47-36+29 \\ & 62+28-74 & 37+23-41 & 74-52+38 \\ & 28-16+48 & 56-11+15 & 39-25+16 \end{array}$$

16. X (ըքս) տառի փոխարեն գրե՛ր թիվը.

$$\begin{array}{ll} 26+X=40 & X+18=50 \\ 39+X=70 & X+37=90 \\ 43+X=60 & X+24=80 \\ 62+X=100 & X+76=100 \\ 76-X=40 & X-20=57 \\ 69-X=19 & X-45=32 \\ 80-X=48 & X-27=43 \\ 100-X=69 & X-34=66 \end{array}$$

III

1. Մի արկղում կա 38 կգ խնձոր, մյուսում՝ 7 կգ պղնձի: Խոնչքան խնձոր կա յերկրորդ արկղում:

$$\begin{array}{r} 38+7=45 \\ \hline 38+2=40 \qquad 40+5=45 \end{array}$$

2. Արկղը խնձորով կռում է 42 կգ, իսկ դատարկ արկղը՝ 8 կգ: Վճրքան է խնձորի քաշը:

$$\begin{array}{r} 42-8=34 \\ \hline 42-2=40 \qquad 40-6=34 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 3. & 16+9 & 38+4 & 15-7 & 42-6 \\ & 26+9 & 59+6 & 25-7 & 73-8 \\ & 56+9 & 65+7 & 45-7 & 61-5 \\ & 76+9 & 87+8 & 75-7 & 92-9 \end{array}$$

4. Մի կիսատակառի համար նախ մանրացրին 28 գլուխ կաղամբ, հետո դարձյալ՝ 7 գլուխ: Մյուս կիսատակառի համար առաջինց 8 գլուխ ավելի մանրացրին: Քանի՞ գլուխ կաղամբ մանրացրին յերկրորդ կիսատակառի համար:

5. Տակառը վարունգներով կռում է 80 կգ, իսկ առանց վարունգների՝ 23 կգ: Վաճառեցին 9 կգ վարունգ: Քանի՞ վարունգ մնաց տակառում:

$$\begin{array}{lll} 6. & 46+8-23 & 63-5-34 & 74-8+12 \\ & 54+9-42 & 32-9+45 & 27+9-15 \\ & 68+7-34 & 47-8-23 & 38+8-22 \\ & 59+6-31 & 81-7+13 & 92-6-43 \end{array}$$

7. Գնեցին 75 կոպեկի վարունգ և 18 կոպեկի սոխ: Վճրքան գրամ ծախսեցին:

$$\begin{array}{r} 75+18=93 \\ \hline 70+10=80 \qquad 5+8=13 \qquad 80+13=93 \end{array}$$

8. Զամբյուղում կար 45 պամիդոր: Զոկեցին ամենահասածները, մնաց 17-ը: Քանի՞ պամիդոր վերցրին դամբյուղից:

$$\begin{array}{r} 45-17=28 \\ \hline 45-10=35 \qquad 35-5=30 \qquad 30-2=28 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 9. & 16+16 & 36-18 & 28+37 & 72-35 \\
 & 28+28 & 52-26 & 35+19 & 63-18 \\
 & 37+37 & 78-39 & 16+57 & 26-19 \\
 & 49+49 & 94-47 & 43+29 & 84-46
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 10. & 56+27 & 92-28 & 54+39 & 78-19 \\
 & 37+48 & 54-17 & 45+47 & 52-29 \\
 & 15+39 & 41-26 & 38+28 & 67-28 \\
 & 73+18 & 86-19 & 46+36 & 65-17
 \end{array}$$

11. Աշխատանքի դասին յերեխաները բերին 45 կոճ: 16 կոճից անիվներ պատրաստեցին, իսկ 12-ից՝ հոլեր: Քանի՞ կոճ մնաց:

12. Յերեխաները լուցկու տուփերից յերկու գնացք են սարքում: Գնացքներից մեկն ունենալու յե 15 վագոն, մյուսը՝ 18: 25 վագոնի անիվներն արդեն սարքված են: Քանի՞ վագոն զեռ անիվներ չունի:

$$\begin{array}{lll}
 13. & 19+23-6 & 72-18+26 & 94-67+28 \\
 & 15+69-28 & 64-26+38 & 85-59+17 \\
 & 24+57-36 & 51-34+16 & 65-29+14 \\
 & 28+54-65 & 72-47+56 & 42-17+35
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 14. & (25+18)-(41-22) & (92-65)+(18+10) \\
 & (16+55)-(74-39) & (61-32)+(25+17) \\
 & (34+47)-(92-76) & (53-27)+(38+29) \\
 & (28+64)-(83-57) & (74-38)+(27+26)
 \end{array}$$

15. Յերեխաները պատրաստեցին 6 տետր և 8՝ բլոկ-նոտ: Ամեն մի տետրին գնաց 3 թերթ թուղթ, իսկ ամեն մի բլոկնոտին՝ 2 թերթ: Ընդամենը քանի՞ թերթ թուղթ սպառվեց:

16. Կարմիր թղթից կտրեցին 35 տառ, իսկ կանաչից՝ 28 տառ: Այդ տառերից պլակատի վրա փակցրին 47-ը: Քանի՞ տառ մնաց:

$$\begin{array}{lll}
 17. & 37+X=89 & X+24=48 & 42+X=75 \\
 & 26+X=70 & X+45=80 & 56+X=90 \\
 & 48+X=52 & X+36=72 & 47+X=64
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 18. & 48-X=25 & X-23=35 & 64-X=42 \\
 & 60-X=32 & X-37=60 & 100-X=58 \\
 & 53-X=28 & X-46=18 & 81-X=67
 \end{array}$$

19. Տրամվայի կոնդուկտորը վաճառեց 48 տոմս և 27-ն ել տվեց տալոնների դիմաց: Կոճի վրա մնաց 25 տոմս: Ընդամենը քանի՞ տոմս կար կոճի վրա:

20. Տրամվայի տոմսն արժե 10 կոպեկ: Ճանապարհորդն ունի մի քանի 20 կոպեկանոցներ, իսկ կոնդուկտորը 15 կոպեկանոցներ: Ի՞նչպես պետք է վճարվի տոմսի գինը:

21. Տրամվայի տոմսի գինն է 10 կոպեկ: Ճանապարհորդի բոլոր դրամներն ել 15 կոպեկանոցներ են, կոնդուկտորինը՝ 10 կոպեկանոցներ: Ի՞նչպես պետք է վճարվի տոմսի գինը:

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 19 & 26 & 21 \\ \hline 24 & 22 & 20 \\ \hline 23 & 18 & 25 \\ \hline \end{array}
 \quad
 \begin{array}{|c|c|c|} \hline 21 & 26 & 25 \\ \hline 28 & 24 & 20 \\ \hline 23 & 22 & 27 \\ \hline \end{array}
 \quad
 \begin{array}{|c|c|c|} \hline 25 & 30 & 29 \\ \hline 32 & 28 & 24 \\ \hline 27 & 26 & 31 \\ \hline \end{array}$$

Այս քառակուսիների մեջ յեղած թվերը գումարիք չարքերով, սյունակներով և անկյունից անկյուն: Համեմատիր ստացված թվերը:

IV

1. Այս որինակներից յուրաքանչյուրի մեջ թվերն այնպես դասավորիր, վոր գումարեն ու պակասեցնեն ռվելի հարմար լինի:

$$\begin{array}{lll}
 64+18+6 & 27+5+13 & 55-17-15 \\
 52+24+18 & 59+16+11 & 72-36-22
 \end{array}$$

43—28—3 38+27+12 63—27—23
76—39—16 36+28+24 84—48—34

2. Լուծիր առաջին սյունակը: Նույն ձևով լուծիր նաև մնացած որինակները:

27+16 36+28 75—38 46+17
27+13+3 44+37 63—27 35+27
84—47 25+46 92—56 73—36
84—44—3 38+36 81—45 64—48

3. Լուծիր առաջին սյունակը: Նույն ձևով լուծիր նաև մնացած որինակները:

26+19 18+19 53+29 46+19
26+20—1 25+29 34+59 62+29
47+29 36+39 22+39 55+39
47+30—1 32+49 37+49 43+49

V

1. Հետևյալ խնդիրներից յուրաքանչյուրի պայմանը գրիր տետրում: Այդ պայմաններից յուրաքանչյուրի համար մտքումդ հարց պատրաստիր: Լուծիր խնդիրը:

1) Ավտոբուսում կար 16 մարդ: 5 մարդ ել մտավ:
2) Լրագրավաճառն ուներ 100 լրագիր: Նա վաճառեց

38 լրագիր:

3) 22 ուղբով գնեցին մի հակազագ և վարժական հրացան: Հակազագն արժի 12 ուղբի:

4) Առաջին դասարանում կա 42 աշակերտ, յերկրորդում՝ 6-ով պակաս:

5) Մի ածուխց ստացվեց 48 կգ կաղամբ, մյուսից՝ 4 կգ ավելի:

2. Արտագրիր խնդիրը և կետերի փոխարեն թվեր գիր:

Գարնանը դասարանում կար . . . հոկտեմբերիկ:

Աշնանն ավելացավ ելի . . . հոկտեմբերիկ: Ընտրիր հարցը և լուծիր խնդիրը:

ԱՆՑԱԾԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

1. 23+7 2+28 46+34 45+9 26+47
70—6 90—81 60—25 62—7 84—39

2. Մի ցեխում կա 45 բանվոր և 39 բանվորուհի: Նրանցից 6 մարդ և չի գրվել փոխառություն: Բանին և գրվել:

ՈՒՂԻՂ ԳԾԵՐԻ ԶԱՓՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԳԾԱԳՐՈՒՄԸ ՄԱՍՇՏԱԲԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆ

1. 10 մ յերկարության չափապարանով չափեցիք Գղրոցի բակի, բանջարանոցի, խաղահրապարակի յերկարությունն ու լայնությունը:

Մետր բառը կրճատ գրում են մ:

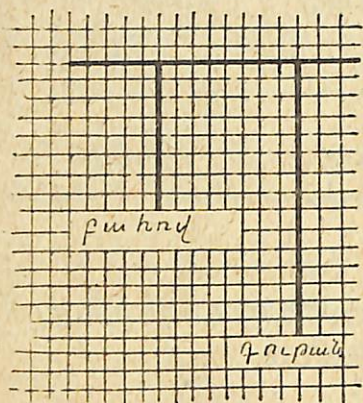
Մասշտաբ՝ 1 վանդակի յերկարությունն արտահայտում է 1 մ.

2. Նայիր գծագրին: 1 վանդակի յերկարությունը պատկերում է 1 մ: Այդ այն մասշտաբն է, վորի համանայն պատասխանում է գծագիրը:

Մասշտաբի համաձայն հաշվիր բանջարանոցի և ածուխի յերկարությունը:

3. Այս գծագրին արտահայտում է բահի փորվածքի և գլխաքանդակի յարկությունը: Գծագիրը պատրաստված

6. այսպիսի մասշտաբով — 1 վանդակը պատկերում 1 սմ:
Սանտիմետր բաժը կրճատ գրում են սմ:

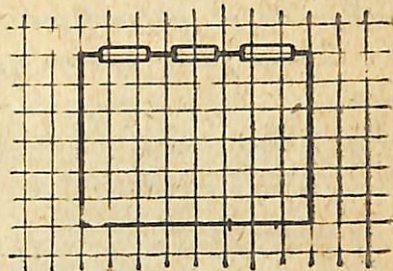
Բացատրիր այս գծագիրը:
4. Չափիր դպրոցի և այն տան
յերկարությունը, փորձեղ դու-
ապրում ես: Վանդակավոր թղթի
վրա գծագիրը այդ շենքերի յեր-
կարությունը, ընդունելով՝ 1
վանդակի յերկարությունը 10 մ:

5. Հատակագծի վրա 1 վանդա-
կի յերկարությունն է 1 մ: Քանի
մետր է դասարանի յերկարու-

թյունը: Քանի մետր է դասարանի լայնությունը:

6. Գծագրիր ձեր դասարանի հատակագիծը, 1 վանդա-
կի յերկարությունն ընդունե-
լով 1 մ:

Յեթե չափելիս սանտի-
մետրներ ստացվեն, 75 սմ-ը
և ավելին մի ամբողջ մետր
հաշվիր: 25 սմ-ը և ավելի պա-
կասը բոլորովին հաշվի մի առ.
մնացած դեպքերում հաշվիր, փոր բացի ամբողջ մետրերից
ստացվել է նաև կես մետր:

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

1. Մի տղա գրչահատին վճարեց 2 ուրբ. 35 կոպ. և
2 դունավոր մատիտներից ամեն մեկին 8 կոպ.: Վճրքան
փող ծախսեց նա:

2. Դպրոցի արհեստանոցի համար գնեցին 18 ու.
46 կոպեկի տախտակ, 3 ու. 18 կոպեկի մեխ և 14 ու. 30
կոպեկի մետաղալար: Ի՞նչքան վճարեցին գնած իրերին:

3. 1 ու. 58 կ. + 9 կ.	3 ու. 65 կ. — 8 կ.
2 ու. 36 կ. + 18 կ.	2 ու. 75 կ. — 27 կ.
4. 1 ու. 35 կ. + 2 ու. 26 կ.	7 ու. 86 կ. — 3 ու. 58 կ.
4 ու. 38 կ. + 1 ու. 54 կ.	4 ու. 78 կ. — 2 ու. 49 կ.

5. Զրհորի ջրի խորությունը չափելու համար իջեց-
րին պարան՝ ծայրին փորոշ ծանրություն կապած: Ամ-
բողջ պարանի յերկարությունը 5 մ 8 դմ է, ջրից վեր՝
2 մ 6 դմ: Վճրքան է ջրի խորությունը ջրհորում:

Ի՞նչիմետր բաժը կրճատ գրում են դմ:

6. 3 մ 80 սմ յերկարության տախտակից կտրե-
ցին մի կտոր 1 մ 35 սմ յերկարության: Վճրքան է մնա-
ցած մասի յերկարությունը:

7. 2 մ 6 դմ + 3 դմ	5 մ 8 դմ — 6 դմ
3 մ 4 դմ + 1 մ 5 դմ	7 մ 6 դմ — 3 մ 2 դմ
8. 1 դմ 2 սմ + 7 սմ	3 դմ 8 սմ — 3 սմ
4 դմ 3 սմ + 2 դմ 5 սմ	5 դմ 9 սմ — 4 դմ 6 սմ
9. 2 մ 24 սմ + 35 սմ	8 մ 68 սմ — 25 սմ
3 մ 32 սմ + 1 մ 49 սմ	7 մ 72 սմ — 2 մ 37 սմ

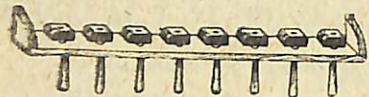
10. Յերկրորդ դասարանի աշակերտը դպրոցում որա-
կան զբաղվում է 4 ժամ. 2 ժամ գնում է լվացվելուն,
հագնվելուն և ուտելուն, 1 ժամ՝ դասերը պատրաստե-
լուն և 10 ժամ քնելուն: Քանի ժամ է մնում նրա խաղի,
զբոսանքի և հանգստի համար:

11. Յերեխան որական 9 ժամ լինում է մսուրում:
Քանի ժամ է լինում նա տանը:

12. 4 որ 6 ժ. + 9 ժ.	5 որ 23 ժ. — 7 ժ.
5 որ 7 ժ. + 12 ժ.	4 որ 20 ժ. — 16 ժ.
13. 7 որ 9 ժ. + 2 որ 8 ժ.	6 որ 18 ժ. — 3 որ 9 ժ.
6 որ 5 ժ. + 3 որ 18 ժ.	8 որ 22 ժ. — 6 որ 15 ժ.

ՏԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Վնորտեղ ավելի շատ են մուրճերը՝ վերելի շարքում, թե՛ ներքևի։ Վերևի շարքում ծածկիր այնքան մուրճ վորքան ներքևի շարքումն է։ Դարձյալ քանի մուրճ կա վերևի շարքում։ Ուրեմն վերևի շարքում քանիսով ավելի մուրճ կա, քան ներքևի շարքում։

Լուծում. $8-6=2$

Ներքևի շարքի մուրճերը քանիսով են պակաս վերևի շարքի մուրճերից։

Լուծում. $8-6=2$

Վորպեսզի իմանանք, թե 8-ը քանիսով է ավելի 6-ից, նույնպես և քանիսով է 6-ը պակաս 8-ից, պետք է 8-ից հանենք 6։

2. Անցյալ տարի կոլանտեսությունն ուներ 38. կով և 29 հորթ, իսկ այս տարի՝ 95 կով և հորթ։ Մեկ տարում քանի գլխով է ավելացել կոլանտեսության նախիրը։

3. Մի բիդոնում կա 37 լ կաթ, մյուսում՝ 48 լ։ Առաջին բիդոնից վերցրին 12 լ, յերկրորդից՝ 29 լ։ Այդ բիդոններից վնորի մեջ քիչ կաթ մնաց և վնորքան քիչ։

Կտր բառը կրճատ գրում են լ։

4. Բանջարանոցային կոլանտեսության մեջ 2 ածույից ստացան 100 կգ կաղամբ։ Այդպիսի 1 ածույից մենատնտեսն ստացավ 39 կգ։ Կոլանտեսության 1 ածույի բերքը վնորքանով ավելի յե մենատնտեսի 1 ածույի բերքից։

5. Չափիր այս մեխերը։ Մեխերից մեկը ինչքանով յերկար է մյուսից։ Այս մեխերից մեկը ինչքանով կարճ է մյուսից։

6. Գծիր յերկու ուղիղ գիծ՝ 11 սմ և 7 սմ յերկարության։ Դրանցից մեկը ինչքանով է յերկար մյուսից։

7. Թոստովի գործարանը մի որում բաց թողեց 52 ցանող մեքենա և 27 ցաքան, իսկ հետևյալ որը՝ 65 ցանող մեքենա և 32 ցաքան։ Գործարանը յերկրորդ որը վորքանով ավելի գործիք բաց թողեց։

8. Թղթի գործարանում հարվածայինը մինչև ճաշ արտադրեց 38 կգ թուղթ, իսկ ճաշից հետո՝ 43 կգ։ Վոչ հարվածայինն ամբողջ որն արտադրեց 67 կգ։ Վորքանով չափա արտադրեց նա, քան հարվածայինը։

ԱՆՑԱՄԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

1. $5 \text{ ա. } 36 \text{ կ.} + 1 \text{ ա. } 47 \text{ կ.}$ $3 \text{ մ } 58 \text{ սմ} + 2 \text{ մ } 37 \text{ սմ}$
 $2 \text{ ա. } 92 \text{ կ.} - 1 \text{ ա. } 65 \text{ կ.}$ $4 \text{ մ } 95 \text{ սմ} - 1 \text{ մ } 76 \text{ սմ}$

2. 5 մ 9 դմ յերկարության տախտակից կտրեցին մի կտոր 1 մ 2 դմ յերկարության։ Կտրած մասը վորքանով է կարճ մնացած մասից։

ԲԱԶՄԱԴԱՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՆՉԵՎ 20

1. Գնեցին 6 ներկ, յուրաքանչյուրը 3-ական կոպեկով և մեկ գունավոր մատիտ։ Մատիտը 2 կոպեկով եծան և բոլոր ներկերից։ Ի՞նչ արժե մատիտը։

2. Բլոկնոտն արժե 9 կոպ., իսկ մեկ թերթ թուղթը՝ 4 կոպ.։ Վնորն է թանգ և վորքանով է թանգ՝ 2 բլոկնոտը, քե 4 թերթ թուղթը։

3.	$2 \times 2 + 9$	$2 \times 3 + 8$	$2 \times 5 + 8$	
	$2 \times 4 + 7$	$2 \times 6 - 5$	$2 \times 10 - 12$	
	$2 \times 8 - 9$	$2 \times 9 + 2$	$2 \times 7 - 9$	
4.	$5 \times 3 - 9$	$9 \times 2 - 12$	$6 \times 3 - 9$	$3 \times 6 - 9$
	$8 \times 2 - 7$	$7 \times 2 - 6$	$4 \times 4 - 8$	$6 \times 2 - 5$
	$4 \times 2 + 6$	$3 \times 4 - 9$	$10 \times 2 - 14$	$4 \times 3 - 8$
	$3 \times 3 + 8$	$5 \times 4 - 7$	$4 \times 5 - 13$	$3 \times 5 - 7$

5. 20 կոպեկի գնեցին 4 կոպեկանոց մի քանի տետր և մեկ գրիչ ու գրչածայր՝ 8 կոպեկով: Քանի տետր գնեցին:

6. Մի թղթի վրա կպցրած և 9 կոճակ, մյուսի վրա 6: Քանի դպրոցական խալաթի կրավականացնի այդքան կոճակը, յեթե մեկ խալաթին կարում են 5 կոճակ:

$$\begin{array}{lll} 7. & 4 : 2 + 9 & 6 : 2 + 8 & 10 : 2 + 9 \\ & 8 : 2 + 8 & 12 : 2 + 7 & 20 : 2 + 3 \\ & 16 : 2 + 6 & 18 : 2 + 5 & 14 : 2 + 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 8. & 12 : 3 + 8 & 12 : 6 + 18 & 9 : 3 + 15 & 10 : 5 + 11 \\ & 16 : 4 + 9 & 20 : 10 + 14 & 14 : 7 + 12 & 18 : 6 + 9 \\ & 18 : 3 + 7 & 15 : 3 + 8 & 15 : 5 + 17 & 20 : 5 + 7 \\ & 20 : 4 + 6 & 18 : 9 + 16 & 16 : 8 + 12 & 12 : 4 + 8 \end{array}$$

9. Տետրում գրիր 2-ով բազմապատկման աղյուսակը հետևյալ ձևով.

$$\begin{array}{lll} 2 \times 2 = 4 & 2 \times 5 = 10 & 2 \times 8 = 16 \\ 2 \times 3 = 6 & 2 \times 6 = 12 & 2 \times 9 = 18 \\ 2 \times 4 = 8 & 2 \times 7 = 14 & 2 \times 10 = 20 \end{array}$$

Բազմապատկման աղյուսակը կարդա այսպես՝ 2-ը վերցրած 2 անգամ, կամ 2-ը բազմապատկած 2-ով. 2-ը վերցրած 3 անգամ, կամ 2-ը բազմապատկած 3-ով յե՛վ այլն.

10. Տետրում գրիր 2-ի վրա բաժանելու աղյուսակը՝ հետևյալ ձևով.

$$\begin{array}{lll} 4 : 2 = 2 & 10 : 2 = 5 & 16 : 2 = 8 \\ 6 : 2 = 3 & 12 : 2 = 6 & 18 : 2 = 9 \\ 8 : 2 = 4 & 14 : 2 = 7 & 20 : 2 = 10 \end{array}$$

Բաժանման աղյուսակը կարդա այսպես՝ 4-ը բաժա-
նած 2-ական, 6-ը բաժանած 2-ական և այլն:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 5-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 5-ԱՎԱՆ

1. 10 շարք խնձորենիներ են տնկված՝ յուրաքան-
չյուրում 5-ական ծառ: Շարք-շարք համրիր խնձորենի-

ներն՝ այսպես, 5, 10, 15 և այլն մինչև 50: Այդ բոլոր
թվերը գրիր:

50-ից հանիր 5-ական, մինչև այլևս փոչինչ չմնա:

2. Քանի խնձոր կա 4 շարքում, 8 շարքում:

$$\begin{array}{ll} 5 + 5 + 5 + 5 & (5 \times 4) + (5 \times 4) \\ 5 \times 4 & 5 \times 8 \end{array}$$

3. Քանի խնձոր կա 3 շարքում, 6 շարքում, 9 շարքում:

$$\begin{array}{ll} 5 + 5 + 5 & (5 \times 3) + (5 \times 3) \\ 5 \times 3 & 5 \times 6 \\ (5 \times 3) + (5 \times 3) + (5 \times 3) & 5 \times 9 \end{array}$$

4. Քանի խնձոր կա 5 շարքում, 10 շարքում

$$\begin{array}{ll} 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & (5 \times 5) + (5 \times 5) \\ 5 \times 5 & 5 \times 10 \end{array}$$

5. Քանի խնձոր կա 7 շարքում:

$$\begin{array}{ll} 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & (5 \times 3) + (5 \times 3) + 5 \\ (5 \times 5) + (5 \times 2) & 5 \times 7 \end{array}$$

6. Պողատու այդում կա 9 շարք խնձորենի՝ յուրա-
քանչյուր շարքում 5-ական խնձորենի և 28 տանձենի:
Խնձորենիներն ինչքանով են ավելի տանձենիներից:

7. Խորհրդալին տնտեսությունը պետք է իր 60
պտղատու ծառերի շուրջը փորեր: 7 բանվորներից յու-
րաքանչյուրը 5 ծառի շուրջը փորեց: Քանի ծառ ել
մնաց առանց շուրջը փորելու:

$$\begin{array}{lll} 8. & 5 \times 5 + 17 & 5 \times (42 - 34) & (91 - 86) \times 8 \\ & 5 \times 8 - 27 & 5 \times (51 - 42) & (54 - 49) \times 6 \\ & 5 \times 6 + 70 & 5 \times (63 - 56) & (42 - 37) \times 9 \\ & 5 \times 7 - 19 & 5 \times (34 - 24) & (63 - 58) \times 10 \end{array}$$

9. 5 կգ թարմ խնձորից ստացվում է 1 կգ խնձորի
չիր: Մի զամբյուղում կա 20 կգ թարմ խնձոր, մյուսում՝
40 կգ: Վո՞րքան չիր կստացի դրանցից:

10. Աշնանն ամեն մի պտղատու ծառի տակ լցնում են 5 սալլ աղբ: Սկզբում կրեցին 30 սալլ, հետո դարձյալ՝ 45 սալլ: Քանի՞ ծառի կբավականացնի աղբը:

11. Աշնանը տնկելու համար գնեցին 25 ռ. խնձորենի և 50 ռ. տանձենի: Ամեն մի տնկին արժե 5 ռ.: Քանի՞ տնկի գնեցին:

12. Ցանկապատը նորոգելու համար բերին 35 մ տախտակ: Յուրաքանչյուր տախտակի յերկարութունը 5 մ էր: Քանի՞ տախտակ բերին:

13. Լուծիր որինակները հետևյալ ձևով.

$$5 \times X = 30$$

$$30 : 5 = 6$$

$$5 \times X = 10$$

$$5 \times X = 15$$

$$5 \times X = 25$$

$$5 \times X = 20$$

$$5 \times X = 30$$

$$5 \times X = 50$$

$$5 \times X = 40$$

$$5 \times X = 45$$

$$5 \times X = 35$$

14. $25 : 5 + 8$

$$(14 + 16) : 5$$

$$(81 - 46) : 5$$

$$35 : 5 + 9$$

$$(17 + 28) : 5$$

$$(63 - 38) : 5$$

$$45 : 5 + 6$$

$$(32 + 18) : 5$$

$$(54 - 14) : 5$$

15. Գրիր 5-ով բազմապատկելու և 5-ական բաժանելու աղյուսակը:

$$5 \times 2 = 10$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$5 \times 8 = 40$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$5 \times 6 = 30$$

$$5 \times 9 = 45$$

$$5 \times 4 = 20$$

$$5 \times 7 = 35$$

$$5 \times 10 = 50$$

$$10 : 5 = 2$$

$$25 : 5 = 5$$

$$40 : 5 = 8$$

$$15 : 5 = 3$$

$$30 : 5 = 6$$

$$45 : 5 = 9$$

$$20 : 5 = 4$$

$$35 : 5 = 7$$

$$50 : 5 = 10$$

ԱՅՈՒՆ ԱՆԳԱՄ ԱՎԵԼԻ

1. Տեորում գծիր մի շերտ, բաղկացած 6 վանդակից: Այժմ սահմանագծիր 3 անգամ 6-ական վանդակ կամ 3 անգամ ավելի վանդակներ: Յերկրորդ շերտում քանի՞ վանդակ ստացվեց:

Լուծում՝ $6 \times 3 = 18$

2. Գծագրիր 2 շրջանիկ: 4 անգամ մեծացրու այդ շրջանիկների թիվը: Քանի՞ շրջանիկ կստացվի:

Լուծում՝ $2 \times 4 = 8$

3. Ձեռքի դաղգյահով կարելի չե որական գործել 5 մ գործվածք, գործարանի դաղգյահով՝ 6 անգամ ավելի: Գործարանի դաղգյահով որական վորջան գործվածք կարելի չե գործել:

4. Բանվորն որիպացիային վճարեց 5 ռ., իսկ դրանով շահեց 10 անգամ ավելի: Վորջան շահեց բանվորը:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 3-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 3-ԱՎԱՆ

1. Կոճերը հաշվիր յեռյակներով՝ 3, 6, 9 և այլն մինչև 30: Այդ բոլոր թվերը գրիր տետրում:

30-ից պակասեցրու յերեք-յերեք, մինչև այլևս վաճինչ չմնա:

2. Քանի՞ կոճ կա 4 սյու-նակում, 8 սյունակում:

3. Քանի՞ կոճ կա 3 սյու-նակում, 6, 9 սյունակում:

4. Քանի՞ կոճ կա 5 սյունակում, 10 սյունակում:

5. Քանի՞ կոճ կա 7 սյունակում:

6. Պատրաստեցին 7 հատ խաղալիք-շոգեբարձ, վորանցից ամեն մեկին գնաց 3 կոճ: Ընդամենը կար 50 կոճ: Քանի՞ կոճ մնաց:

$$7. \quad 3 \times 7 + 79 \quad 3 \times (16 - 7) \quad (21 - 18) \times 8$$

$$3 \times 9 - 18 \quad 3 \times (14 - 6) \quad (12 - 9) \times 10$$

$$3 \times 8 + 46 \quad 3 \times (15 - 8) \quad (32 - 29) \times 7$$

8. Խաղալիք-սանդուխտին գնում ե 3 կարճ չորսվակ և 2 յերկար չորսվակ: Խանդեցին 24 կարճ չորսվակ: Քանի՞ յերկար չորսվակ պետք ե պատրաստել այդքան կարճերի հետ:

9. 2 թերթ սպիտակ թուղթն արժե 3 կոպ.: Մի աշակերտ ունի 18 կոպ., մյուսը՝ 27 կոպ.: Այդ փողով նրանք քանի՞ թերթ թուղթ կարող են գնել:

10. Ներկն արժե 3 կոպ.: 6 հատ հինգկողեկանոցով քանի՞ ներկ կարելի յե գնել:

11. 3 կողեկին տալիս են 2 զըշածայր: Քանի՞ զըշածայր կարելի յե գնել 21 կողեկով:

12.	$3 \times X = 6$	$3 \times X = 9$	$3 \times X = 15$
	$3 \times X = 12$	$3 \times X = 18$	$3 \times X = 30$
	$3 \times X = 24$	$8 \times X = 27$	$3 \times X = 21$

13.	$24 : 3 = 19$	$(60 - 39) : 3$	$(19 + 8) : 3$
	$27 : 3 = 26$	$(83 - 56) : 3$	$(18 + 6) : 3$
	$21 : 3 = 35$	$(72 - 42) : 3$	$(12 + 9) : 3$

14. Յերկար գերանը կարելով դարձնում են 3 կարճ գերան: Կտրելով ստացան 24 կարճ գերան և մնաց դարձյալ 29 յերկար գերան: Ընդամենը քանի՞ յերկար գերան կար:

15. Գրիր 3-ով բազմապատկելու և 3-ական բաժանելու ողյուսակը.

$3 \times 2 = 6$	$3 \times 5 = 15$	$3 \times 8 = 24$
$3 \times 3 = 9$	$3 \times 6 = 18$	$3 \times 9 = 27$
$3 \times 4 = 12$	$3 \times 7 = 21$	$3 \times 10 = 30$
$6 : 3 = 2$	$15 : 3 = 5$	$24 : 3 = 8$
$9 : 3 = 3$	$18 : 3 = 6$	$27 : 3 = 9$
$12 : 3 = 4$	$21 : 3 = 7$	$30 : 3 = 10$

ԲԱԶՄԱՂԱՏԿՈՒՄ 4-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 4-ԱԿԱՆ

1. Անիվները համրիր չորս-չորս՝ 4, 8, 12 և այլն մինչև 40: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

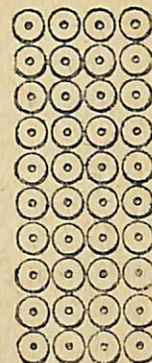
40-ից պակասեցրու չորս-չորս, մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

2. $4 + 4 + 4 + 4$ $(4 \times 4) + (4 \times 4)$
 4×4 4×8

3. $4 + 4 + 4$ $(4 \times 3) + (4 \times 3)$
 4×3 4×6
 $(4 \times 3) + (4 \times 3) + (4 \times 3)$
 4×9

4. $4 + 4 + 4 + 4 + 4$ $(4 \times 5) + (4 \times 5)$
 4×5 4×10

5. $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ $(4 \times 3) + (4 \times 3) + 4$
 $(4 \times 5) + (4 \times 2)$ 4×7

6. Հարկավոր ե 9 սայլակի անիվներ պատրաստել, ամեն մի սայլակին՝ 4-ական անիվ: Մնում ե պատրաստել 17 անիվ: Քանի՞սն ե պատրաստ:

7. Բերին 7 գերան, յուրաքանչյուրից քաշեցին 4 տախտակ: 19 տախտակ զործադրվեց միջնապատի համար: Քանի՞ տախտակ մնաց:

8. Յերեսաները մի վանդակ են պատրաստում ճաշարների համար: 4 ճիպոտը պատրաստ ե, բայց պետք ե 9 անգամ ավելի ճիպոտ լինի: Քանի՞ ճիպոտ ել պետք ե պատրաստել:

9. $4 \times 9 + 48$ $4 \times (43 - 36)$ $(41 - 37) \times 7$
 $4 \times 10 - 25$ $4 \times (62 - 53)$ $(52 - 48) \times 6$
 $4 \times 8 - 19$ $4 \times (100 - 90)$ $(33 - 29) \times 8$

10. Դասարանում կա 32 աշակերտ: Աշխատանքի դասին ամեն մի սեղանի շուրջն աշխատում են 4-ական աշակերտ: Քանի՞ սեղան ե զբաղեցրած:

11. Փող փոխադրելու թղթի մեկ թերթն արժե 4 կողեկ: Քանի՞ թերթ կարելի յե գնել 24 կողեկով, 36 կողեկով:

12. 4 թերթ թղթից մեկ տետրակ ե պատրաստվում: 40 թերթից քանի՞ տետրակ կստացվի:

13. Մի շրջանակին գնում ե 4 չորսվակ: 28 չորսվակից քանի՞ շրջանակ կստացվի:

$$\begin{array}{lll} 14. & 4 \times X = 8 & 4 \times X = 12 & 4 \times X = 20 \\ & 4 \times X = 16 & 4 \times X = 24 & 4 \times X = 40 \\ & 4 \times X = 32 & 4 \times X = 36 & 4 \times X = 28 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 15. & 24 : 4 + 37 & 28 : (61 - 57) & (53 - 17) : 4 \\ & 28 : 4 + 45 & 32 : (82 - 78) & (18 + 14) : 4 \\ & 32 : 4 + 56 & 40 : (63 - 59) & (61 - 37) : 4 \\ & 36 : 4 + 68 & 36 : (70 - 66) & (22 + 18) : 4 \end{array}$$

16. Մսուր բերին յերկու բիդոն կաթ: Մեկ բիդոնում կար 7 լ, մյուսում՝ 9 լ կաթ: Մեկ լիտրը պարունակում ե 4 բաժակ: Գնի՞ բաժակ կաթ կար յերկու բիդոնում:

17. Գործվածքային գործարանի ցեխում 8 ջուլհակուհի դեռ աշխատում ե 3 մեքենայի վրա: Մնացած 7 ջուլհակուհիներն անցել են 4 մեքենայի: Ցեխում քանի՞ գործվածքային մեքենա կա:

18. Մեզնում անչափահասն արտադրության մեջ որական աշխատում ե 4 ժամ, Զինաստանում՝ 14 ժամ: Հաշվիր, թե մեր անչափահասը վեց որում քանի՞ ժամ ե աշխատում: Այդ քանի՞ ժամով ե պակաս չինական անչափահասի 2 որվա աշխատանքից:

19. Գրիր 4-ով բազմապատկելու ե 4-ական բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll} 4 \times 2 = 8 & 4 \times 5 = 20 & 4 \times 8 = 32 \\ 4 \times 3 = 12 & 4 \times 6 = 24 & 4 \times 9 = 36 \\ 4 \times 4 = 16 & 4 \times 7 = 28 & 4 \times 10 = 40 \\ 8 : 4 = 2 & 20 : 4 = 5 & 32 : 4 = 8 \\ 12 : 4 = 3 & 24 : 4 = 6 & 36 : 4 = 9 \\ 16 : 4 = 4 & 28 : 4 = 7 & 40 : 4 = 10 \end{array}$$

ԱՆՑԱԾԻ ԱՏՈՒԳՈՒՄ

$$\begin{array}{llll} 1. & 5 \times 6 & 4 \times 6 & 25 : 5 & 28 : 4 \\ & 4 \times 8 & 5 \times 7 & 24 : 3 & 45 : 5 \\ & 3 \times 7 & 3 \times 9 & 40 : 5 & 36 : 4 \end{array}$$

2. Դպրոցի ճազարանոցում կա 54 ճազար: 6 վանդակում կա 5-ական ճազար, մնացածներում՝ 4-ական: Նդամենը քանի՞ վանդակ ե:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 6-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 6-ԱԿԱՆ

1.	6 =	6 × 1 =
2.	6 + 6 =	6 × 2 =
3.	6 + 6 + 6 =	6 × 3 =
4.	6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 4 =
5.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 5 =
6.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 6 =
7.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 7 =
8.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 8 =
9.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 9 =
10.	6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =	6 × 10 =

1. Արտագրիր այս աղյուսակը: Վնրքան կստացվի յերկրորդ տողում, չորրորդ տողում, ութերորդ տողում: Պատասխանները գրի՛ր աղյուսակում:

$$\begin{array}{ll} 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 4) + (6 \times 4) \\ 6 \times 4 & 6 \times 8 \end{array}$$

2. Վնրքան կստացվի յերրորդ, վեցերորդ ե իններորդ տողերում: Պատասխանները գրի՛ր աղյուսակում:

$$\begin{array}{lll} 6 + 6 + 6 & (6 \times 3) + (6 \times 3) & (6 \times 3) + (6 \times 3) + (6 \times 3) \\ 6 \times 3 & 6 \times 6 & 6 \times 9 \end{array}$$

3. Վնրքան կստացվի հինգերորդ ե տասերորդ տողերում, վնրքան՝ յոթերորդ տողում: Պատասխանները գրի՛ր աղյուսակում:

$$\begin{array}{ll} 6 + 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 5) + (6 \times 5) \\ 6 \times 5 & 6 \times 10 \\ 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 & (6 \times 3) + (6 \times 3) + 6 \\ (6 \times 5) + (6 \times 2) & 6 \times 7 \end{array}$$

4. Հարվածային կինը 1 ժամում լցնում է 60 տուփ լեղակ, իսկ վոչ հարվածայինը՝ 51 տուփ: Քանի՞ տուփ ավելի կլցնի հարվածային կինը մի լոթժամյա բանվորական օրում:

5. Ձորս կյոր հացի քաշը 6 կգ է: Կոոպերատիվ բերին 36 այգպիսի հաց: Ինչքան է այդ բոլոր հացերի քաշը:

6. Դատարկ արկղի քաշը 6 կգ է, իսկ խնձորով միասին՝ 6 անգամ ավելի: Վոթքան է խնձորի քաշը:

$$\begin{array}{lll} 7. & 6 \times 5 - 15 & 6 \times (23 - 19) & (15 - 9) \times 4 \\ & 6 \times 9 + 28 & 6 \times (52 - 46) & (13 - 7) \times 5 \\ & 6 \times 7 - 24 & 6 \times (47 - 37) & (20 - 14) \times 9 \\ & 6 \times 8 + 36 & 6 \times (64 - 56) & (14 - 8) \times 7 \end{array}$$

8. Մի պլակատի ստվարաթուղթ պատրաստելու համար իրար փակցնում են 6 լրագրաթերթ: Յերեխաներն աշխատանքի սենյակ բերին նախ 24 լրագիր, ապա դարձյալ՝ 48-ը: Քանի՞ պլակատ կստացվի այդ բոլորից:

9. Վառելափայտ գնելու համար բնակվարձկոտղը յուրաքանչյուր տնվորից հավաքեց 6-ական ուլբի: Առաջին հարկում հավաքվեց 36 ո., յերկրորդում՝ 54 ո.: Քանի՞ տնվոր մուծեցին իրենց բաժին դրամը:

10. Նոյեմբերը 30 օր է: Քանի՞ վեցօրյակ է նոյեմբերը:

11. Մեքենագրուհին մի ժամում տպում է 6 էջ: 60 էջ տպելու համար քանի՞ ժամ պետք է աշխատի նա:

12. Սեզոնով աշխատող բանվորը բնակելի տարածության համար ամսական տալիս էր 6 ո.: Այդ բանի համար նա ընդամենը ծախսեց 42 ո.: Քանի՞ ամիս ապրեց նա քաղաքում:

$$\begin{array}{lll} 13. & 6 \times X = 12 & 6 \times X = 18 & 6 \times X = 30 \\ & 6 \times X = 24 & 6 \times X = 36 & 6 \times X = 60 \\ & 6 \times X = 48 & 6 \times X = 54 & 6 \times X = 42 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 14. & 36 : 6 + 25 & (16 + 14) : 6 & (25 + 29) : 6 \\ & 42 : 6 + 48 & (72 - 48) : 6 & (65 - 17) : 6 \\ & 54 : 6 + 39 & (67 - 19) : 6 & (82 - 22) : 6 \end{array}$$

15. Սառը գոմում կոփն օրական տալիս է 6 լ կաթ: Տաք գոմում 7 օրում նա 19 լ ավելի կաթ տվեց: 7 օրում քանի՞ լիտր կաթ տվեց կովը տաք գոմում:

$$\begin{array}{llll} 16. & (17 + 19) : 6 & 6 \times (51 - 47) & 4 \times 6 & 5 \times 6 \\ & (23 + 25) : 6 & 6 \times (93 - 85) & 6 \times 4 & 6 \times 5 \\ & (37 + 17) : 6 & 6 \times (80 - 74) & 24 : 4 & 30 : 5 \\ & (11 + 13) : 6 & 6 \times (62 - 53) & 24 : 6 & 30 : 6 \end{array}$$

17. Գրիր 6-ով բազմապատկելու և 6-ական բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{lll} 6 \times 2 = 12 & 6 \times 5 = 30 & 6 \times 8 = 48 \\ 6 \times 3 = 18 & 6 \times 6 = 36 & 6 \times 9 = 54 \\ 6 \times 4 = 24 & 6 \times 7 = 42 & 6 \times 10 = 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 12 : 6 = 2 & 30 : 6 = 5 & 48 : 6 = 8 \\ 18 : 6 = 3 & 36 : 6 = 6 & 54 : 6 = 9 \\ 24 : 6 = 4 & 42 : 6 = 7 & 60 : 6 = 10 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 8-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 8-ԱՎԱՆ

1. Համրիր այս նկարի աստղիկներն ութ-ութ՝ այսպես. 8, 16, 24 և այլն մինչև 80: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

80-ից պակասեցրու ութ-ութ այնքան, մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

2. Քանի՞ աստղիկ կա 4 շարքում, 8 շարքում:

3. Քանի՞ աստղիկ կա 3 շարքում, 6 շարքում, 9 շարքում:

4. Քանի՞ աստղիկ կա 5 և 10 շարքերում:

5. Քանի՞ աստղիկ կա 7 շարքում:

6. 8 կոպեկին տալիս են 3 թերթ պապիրոսի թուղթ: Դրոշակների համար գնեցին 18 այդպիսի թերթ: Ինչքան վճարեցին այդ թղթին:

7. 6 յերեխա պատրաստեց 8-ական դրոշակ, իսկ 9 աշակերտ՝ 5-ական փայտիկ: Ի՞նչ և վճարեցին ավելի պատրաստվեց—դրոշակներ, թե՞ փայտիկներ:

8. Մի թելի անց է կացրած 8 դրոշակ, մյուսին՝ 4 անգամ ավելի: Ընդամենը քանի՞ դրոշակ է:

9. $8 \times 6 + 25$	$8 \times 8 - 36$	$8 \times (53 - 44)$
$8 \times 9 - 38$	$8 \times 3 + 48$	$8 \times (81 - 75)$
$8 \times 7 + 19$	$8 \times 10 - 57$	$8 \times (62 - 54)$
$8 \times 5 - 23$	$8 \times 4 + 29$	$8 \times (45 - 38)$
10. $(100 - 92) \times 6$	$(53 - 45) \times 5$	$8 \times (92 - 89)$
$(75 - 67) \times 9$	$(32 - 24) \times 4$	$8 \times (43 - 36)$
$(84 - 76) \times 7$	$(91 - 83) \times 8$	$8 \times (61 - 51)$

11. Դպրոցում հանդեսի ժամանակ 32 աթուղիներ շարքերով, յուրաքանչյուր շարքում՝ 8 աթուղի Քանի՞ շարք յեղավ:

12. Աթուղիների հետևը նստարանիկներ դրին: Սրանց վրա տեղավորվեց 64 աշակերտ, յուրաքանչյուր նստարանիկի վրա 8-ական աշակերտ: Քանի՞ նստարանիկ դրին:

13. Յուլյին առջևից գնում էր 24 կոմյերիտական, նրանց հետևից՝ 48 պիոներ, ամեն մի շարքում 8-ական մարդ: Ընդամենը քանի՞ շարք էր:

14. Լողուճակի համար պետք է տառեր կտրել, յուրաքանչյուր տառը 8 սմ լայնությամբ: Քանի՞ տառ դուրս կգա այն թղթի շերտից, վորի լերկարությունն է 72 սմ, 56 սմ:

15. $8 \times X = 16$	$8 \times X = 24$	$8 \times X = 40$
$8 \times X = 32$	$8 \times X = 48$	$8 \times X = 80$
$8 \times X = 64$	$8 \times X = 72$	$8 \times X = 56$

16. $32 : 8 + 27$	$64 : 8 + 47$	$(18 + 38) : 8$	$(71 - 39) : 8$
$48 : 8 + 39$	$72 : 8 + 65$	$(23 + 17) : 8$	$(83 - 59) : 8$
$24 : 8 + 58$	$56 : 8 + 86$	$(46 + 26) : 8$	$(65 - 17) : 8$
$40 : 8 + 66$	$80 : 8 + 54$	$(58 + 22) : 8$	$(91 - 27) : 8$

17. Բուֆետում 81 կոպեկի վերցրին 5 բաժակ թեյ և մի քանի պաքսիմատ: Մի բաժակ թեյն արժեք է 4, իսկ մեկ պաքսիմատը՝ 8 կոպ: Քանի՞ պաքսիմատ գնեցին:

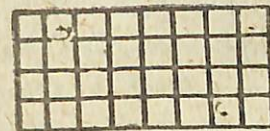
18. Մեկ մետր յերկարության չորսվակից կտրեցին 36 սմ: Մնացած մասից վոտներ պատրաստեցին խաղալիք-սեղանների համար: Յուրաքանչյուր վոտի յերկարությունը 8 սմ էր: Քանի՞ վոտ պատրաստեցին:

19. Գրիր Ցուվ բազմապատկելու և 8-ական բաժանելու աղյուսակը:

$8 \times 2 = 16$	$8 \times 5 = 40$	$8 \times 8 = 64$
$8 \times 3 = 24$	$8 \times 6 = 48$	$8 \times 9 = 72$
$8 \times 4 = 32$	$8 \times 7 = 56$	$8 \times 10 = 80$
$16 : 8 = 2$	$40 : 8 = 5$	$64 : 8 = 8$
$24 : 8 = 3$	$48 : 8 = 6$	$72 : 8 = 9$
$32 : 8 = 4$	$56 : 8 = 7$	$80 : 8 = 10$

20. Գծագրիր այսպիսի ուղղանկյուններ:

Հաշվիր յուրաքանչյուր ուղղանկյան վանդակները նախ սյունակներով, ապա շարքերով, համեմատիր պատասխանները:

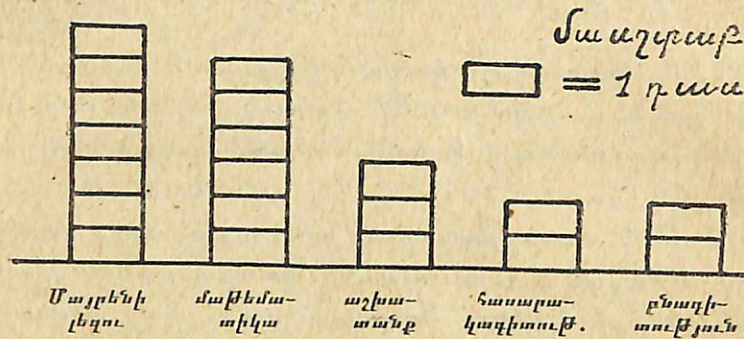
$3 \times 8 = 24$	$8 \times 3 = 24$	$4 \times 8 = 32$	$8 \times 4 = 32$
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Բազմապատկելիս կարելի յե թվերի տեղերը փոխել:

Այդ կանոնները ստուգիր հետևյալ որինակներով՝

3×5 . 3×6 . 4×3 . 4×5 . 4×6 . 5×6 . 5×8 . 6×8 . 5×10 . 6×10 .

II դասարանի առարկաների շաբաթական դասերի թիվը

1. Յուրաքանչյուր վանդակն արժանաչում է 1 դաս: Այդ մասշտաբն է, վորի համաձայն կազմված է դիագրամը:

Համարի վանդակները և բացատրիր, թե ինչ է ցույց տալիս դիագրամը:

2. Տեղեկացիր, թե ձեր դասարանում քանի՞ յերեխայ է «Մարտնչող անաստվածների միություն» անդամ: Տղաներին և աղջիկներին համարի առանձին-առանձին: Տեսողում գծագրիր լեզու սյունակ, կազմված վանդակներից: Մի սյունակը պետք է արտահայտի տղա-անաստվածներին, մյուսն՝ աղջիկ-անաստվածներին: Դիագրամի վերևը գրիր՝ «Յերկրորդ դասարանի անաստվածների թիվը»: Սյունակների տակը գրիր՝ «տղաներ», «աղջիկներ»: Դիագրամի կողքին նշանակիր այն մասշտաբը, վորի համաձայն կազմված է դիագրամը:

3. Մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը բանվորը ուղական աշխատում էր 12 ժամ: Այժմ մեր գործարաններում և գավոռներում յոթ ժամյա աշխատանքային ուր է: Գծագրիր «Բանվորական ուրը հեղափոխությունից առաջ և հիմա» դիագրամը:

1.	6×5	8×9	$36 : 6$	$64 : 8$
	8×7	6×10	$48 : 8$	$42 : 6$
	6×8	8×5	$54 : 6$	$80 : 8$

2. 6 կգ ալյուրից սաացվում է 8 կգ հաց, 42 կգ ալյուրից վո՞րքան հաց է սաացվում:

ԲԱԶՄԱՊԱՏՅՈՒՄ 9-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 9-ԱՎԱՆ

1.	$9 =$	$9 \times 1 =$
2.	$9 + 9 =$	$9 \times 2 =$
3.	$9 + 9 + 9 =$	$9 \times 3 =$
4.	$9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 4 =$
5.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 5 =$
6.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 6 =$
7.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 7 =$
8.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 8 =$
9.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 9 =$
10.	$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 =$	$9 \times 10 =$

1. Արտագրիր այս աղյուսակը: Վո՞րքան կստացվի յերկրորդ, չորրորդ և ութերորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$9 + 9 + 9 + 9 \quad (9 \times 4) + (9 \times 4)$$

$$9 \times 4 \quad 9 \times 8$$

2. Վո՞րքան կստացվի յերրորդ, վեցերորդ և իններորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակում:

$$9 + 9 + 9 \quad (9 \times 3) + (9 \times 3) \quad (9 \times 3) + (9 \times 3) + (9 \times 3)$$

$$9 \times 3 \quad 9 \times 6 \quad 9 \times 9$$

3. Վո՞րքան կստացվի հինգերորդ, տասներորդ և յոթերորդ տողերում: Պատասխանները գրիր աղյուսակներում:

4. Նոր կովանոցն ունենալու չե 10 պատուհան, ամեն մի պատուհանին՝ 9-ական ապակի: Մնում է գցել 38 ապակի: Քանի՞սն է արդեն գցված:

5. 8 անվի պետք է ճաղեր գցել, յուրաքանչյուր անվին՝ 9-ական ճաղ: 45 ճաղ արդեն պատրաստ է: Քանի ճաղ ել պետք է պատրաստել:

6. Տնկեցին 9 պարկ կարտոֆիլ, ստացան 10 անգամ ավելին: Ստացած կարտոֆիլը տնկածից ինչքանով եր ավելի:

$$\begin{array}{cccc} 7. & 10 \times 3 - 3 & 10 \times 5 - 5 & 10 \times 7 - 7 & 10 \times 9 - 9 \\ & 9 \times 3 & 9 \times 5 & 9 \times 7 & 9 \times 9 \\ & 10 \times 4 - 4 & 10 \times 6 - 6 & 10 \times 8 - 8 & 10 \times 10 - 10 \\ & 9 \times 4 & 9 \times 6 & 9 \times 8 & 9 \times 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 8. & (75 - 66) \times 4 & 9 \times (34 - 27) & (25 - 16) \times 7 \\ & (84 - 75) \times 8 & 9 \times (52 - 49) & (73 - 64) \times 6 \\ & (93 - 84) \times 5 & 9 \times (43 - 34) & (95 - 86) \times 8 \\ & (100 - 91) \times 6 & 9 \times (25 - 15) & (64 - 55) \times 9 \end{array}$$

9. Յերկու բանվոր աղբ կրեցին դաշտը: Մեկը կրեց 36 սալ, մյուսը՝ 72 սալ: Նրանցից ամեն մեկն որական կրում եր 9-ական սալ: Քանի որ աշխատեց յուրաքանչյուր բանվորը:

10. 9 կգ թարմ գազարից ստացվում է 1 կգ չորացրած գազար: Քանի կիլոգրամ չորացրած գազար կստացվի 27 կգ, 54 կգ, 81 կգ թարմ գազարից:

11. Լավ կթող կինը կարող է որական 9 դույլ կաթ կթել: Քանի այգիսի կթողներ են պետք՝ որական 45 դույլ, 90 դույլ կաթ կթելու համար:

12. Անիֆե ունի 9 ճաղ: Քանի անիվ կարելի յե պատրաստել 63 ճաղից:

$$\begin{array}{ccc} 13. & 9 \times X = 18 & 9 \times X = 27 & 9 \times X = 45 \\ & 9 \times X = 36 & 9 \times X = 54 & 9 \times X = 90 \\ & 9 \times X = 72 & 9 \times X = 81 & 9 \times X = 63 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 14. & (27 : 9) \times 7 & (45 : 9) \times 8 & (17 + 19) : 9 \\ & (54 : 9) \times 8 & (90 : 9) \times 4 & (28 + 44) : 9 \\ & (63 : 9) \times 5 & (81 : 9) \times 6 & (25 + 29) : 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} 15. & 5 \times 9 & 4 \times 9 & 8 \times 9 & 3 \times 9 & 6 \times 9 \\ & 9 \times 5 & 9 \times 4 & 9 \times 8 & 9 \times 3 & 9 \times 6 \end{array}$$

16. Սպորտ-խմբակը 86 ուռլով գնեց մի քանի զույգ դահուկ, զույգը 9 ու 4 զույգ ել չմուշկ՝ զույգը 8 ու: Քանի զույգ դահուկ գնեց սպորտ-խմբակը:

17. Կռեկտիվում 47 պիոներ կա: 2 ողակում կա 10-ական պիոներ, մնացածներում՝ 9-ական: Քանի ողակ ունի կռեկտիվը:

18. Գրիր 9-ով բազմապատկելու և 9-ական բաժանելու աղյուսակը:

$$\begin{array}{ccc} 9 \times 2 = 18 & 9 \times 5 = 45 & 9 \times 8 = 72 \\ 9 \times 3 = 27 & 9 \times 6 = 54 & 9 \times 9 = 81 \\ 9 \times 4 = 36 & 9 \times 7 = 63 & 9 \times 10 = 90 \\ 18 : 9 = 2 & 45 : 9 = 5 & 72 : 9 = 8 \\ 27 : 9 = 3 & 54 : 9 = 6 & 81 : 9 = 9 \\ 36 : 9 = 4 & 63 : 9 = 7 & 90 : 9 = 10 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ 7-ՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ 7-ԱԿԱՆ

1. Այս քառակուսիները համբիր շաքերով՝ 7, 14 և այլն մինչև 70: Այդ բոլոր թվերը գրիր:

70-ից պակասեցրու յոթ-յոթ, մինչև այլևս վոչինչ չմնա:

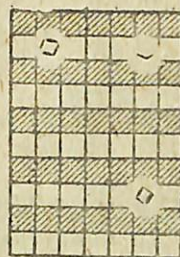
$$\begin{array}{ccc} 2. & 7 + 7 + 7 + 7 & (7 \times 4) + (7 \times 4) \\ & 7 \times 4 & 7 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 3. & 7 + 7 + 7 & (7 \times 3) + (7 \times 3) \\ & 7 \times 3 & 7 \times 6 \end{array}$$

$$(7 \times 3) + (7 \times 3) + (7 \times 3) \\ 7 \times 9$$

$$\begin{array}{ccc} 4. & 7 + 7 + 7 + 7 + 7 & (7 \times 5) + (7 \times 5) \\ & 7 \times 5 & 7 \times 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 5. & 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 & (7 \times 3) + (7 \times 3) + 7 \\ & (7 \times 5) + (7 \times 2) & 7 \times 7 \end{array}$$

6. Գործարան-խոհանոց են բերում որական 7-ական բեռնավառ միս և 6-ական բեռնավառ ձուկ: Այդ գործարան-խոհանոցը յոթնորկակում քանի բեռնավառ միս ու ձուկ է գործածում:

7. Մի պարկում՝ կա 7 կգ ալյուր, մյուսում՝ 4 անգամ ավելի, իսկ յերրորդում 5 կիլոգրամով ավելի՝ լեբկորոզից: Ինչքան ալյուր կա յերրորդ պարկում:

8. Յերկու բիդոնում կա 62 լ կաթ: Մեկից վաճառեցին 7 լ, մյուսից՝ 3 անգամ ավելի: Վերջին կաթ չվաճառեցին:

9.	$7 \times 3 + 39$	$7 \times 8 - 19$	$(15 - 8) \times 8$
	$7 \times 5 + 48$	$7 \times 9 - 35$	$(13 - 6) \times 6$
	$7 \times 4 + 56$	$7 \times 7 - 32$	$(14 - 7) \times 9$
	$7 \times 6 + 28$	$7 \times 10 - 44$	$(12 - 5) \times 7$

10.	$(82 - 75) \times 10$	$7 \times (21 - 16)$	$7 \times (52 - 46)$
	$(54 - 47) \times 5$	$7 \times (32 - 28)$	$7 \times (61 - 53)$
	$(90 - 83) \times 4$	$7 \times (43 - 37)$	$7 \times (44 - 35)$
	$(41 - 34) \times 3$	$7 \times (62 - 55)$	$7 \times (73 - 66)$

11. Փետրվարը 28 որ ե: Քանի՞ յոթնորյակ ե փետրվարը:

12. Մեկ պատուհան թղթելուն զնում ե 7 մ թղթյա ժապավեն: Կտրեցին 56 մ: Քանի՞ պատուհան կարելի չե թղթել դրանով:

13. Կովին որական տալիս են 7 կգ չոր առվույտ: Քանի՞ որ կբավականացնի 21 կգ, 42 կգ, 63 կգ չոր առվույտը:

14. Մի խորհրդային տնտեսություն քաղաք ուղարկեց 35 բիդոն կաթ, մյուսը՝ 49 բիդոն: Այդ կաթից ամեն մի կոոպերատիվին հասավ 7-ական բիդոն: Քանի՞ խանութ կաթ ստացավ:

15. Մեկ անտրն արժե 7 կոպ: Քանի՞ անտր կարելի չե գնել 49 կոպեկով:

16.	$7 \times X = 14$	$7 \times X = 21$	$7 \times X = 35$
	$7 \times X = 28$	$7 \times X = 42$	$7 \times X = 70$
	$7 \times X = 56$	$7 \times X = 63$	$7 \times X = 49$

17.	$(42 : 7) \times 8$	$(63 : 7) \times 5$	$(73 - 45) : 7$
	$(35 : 7) \times 6$	$(56 : 7) \times 3$	$(27 + 22) : 7$
	$(21 : 7) \times 10$	$(70 : 7) \times 7$	$(71 - 29) : 7$

18.	3×7	4×7	5×7	6×7	8×7	9×7
	7×3	7×4	7×5	7×6	7×8	7×9

19. Նկարչու թյան աշխատանքների համար գնեցին 1 ո. 35 կոպեկի ներկեր, մի քանի հատ ել ղրձին՝ 7-ական կոպ: Քանի՞ ղրձին գնեցին, յեթե ամբողջ գնածն արժեք 1 ո. 91 կոպեկ:

20. Գրեցեք 7-ով բազմապատկելու և 7-ական բաժանելու աղյուսակը:

$7 \times 2 = 14$	$7 \times 5 = 35$	$7 \times 8 = 56$
$7 \times 3 = 21$	$7 \times 6 = 42$	$7 \times 9 = 63$
$7 \times 4 = 28$	$7 \times 7 = 49$	$7 \times 10 = 70$
$14 : 7 = 2$	$35 : 7 = 5$	$56 : 7 = 8$
$21 : 7 = 3$	$42 : 7 = 6$	$63 : 7 = 9$
$28 : 7 = 4$	$49 : 7 = 7$	$70 : 7 = 10$

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Տարին ունի 12 ամիս — հունվար, փետրվար, մարտ, ապրիլ, մայիս, հունիս, հուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր, հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր: Շղատառերով տպված են այն ամիսները, վորոնք 31 որ են: Փետրվարը 28 կամ 29 որ ե: Մնացած ամիսները 30 որ են:

Գրի՛ր ամիսների անունները և նրանցից յուրաքանչյուրի որերի թիվը:

Հիշի՛ր, վոր ամիսներից միայն 4-ը 30 որ ունենալարիլը, հունիսը, սեպտեմբերը և նոյեմբերը:

2. Այսօր դեկտեմբերի 15-ն ե: Քանի՞ որ ե մնացել մինչև ամսի վերջը:

3. Ուսման տարվա առաջին քառորդը տևեց սեպտեմբեր, հոկտեմբեր ամիսները և նոյեմբերից 5 որ: Այդ

ժամանակամիջոցում 10 հանգստի որ յեղալ: Քանի որ զարապեցին յերեսաները:

4. Մաքս Հելցի անվան գործարանն առաջին հնգամյակը կատարեց 33 ամսում, իսկ «Կարմիր պուտիլովեցը» 3 տ. 7 ամսում: Այդ գործարաններին վճարը և վճարմանով ափսոսարեց կատարեց առաջին հնգամյակը:

5. Ասա այն ամիսները, վորոնք ճիշտ 5 վեցորյակ են: Ասա այն ամիսները, վորոնք 5 վեցորյակ են և 1 որ-վոր ամիսն է ճիշտ 4 յոթնորյակ:

6. Որք 24 ժամ է, 1 ժամը՝ 60 րոպե: Ամենակարճ ցերեկը (դեկտեմբերի 22) Մոսկվայում 7 ժամ 1 րոպե յե-ժանի ժամ և րոպե յե տևում ամենայերկար գիշերը՝ Մոսկվայում:

7. Ամենայերկար ցերեկը (հունիս 22) Մոսկվայում 17 ժամ 34 րոպե յե: Վճարման է տևում ամենակարճ գի-շերը Մոսկվայում:

8. Աշակերտը զբոսի մի ելը կարդում է 8 րոպեյում: Ինչքան ժամանակում կկարդա նա 9 այդպիսի ել:

9. 2 տ. 9 ամիս+6 ամիս	1 տ. 8 ամիս+2 տ. 9 ամիս
3 տ. 4 ամիս—7 ամիս	4 տ. 6 ամիս+1 տ. 10 ամիս
10. 2 որ 16 ժ.+19 ժ.	5 որ 18 ժ.+7 որ 15 ժ.
6 որ 3 ժ.—15 ժ.	8 որ 7 ժ.—3 որ 12 ժ.
11. 2 ժ. 45 ր.+26 ր.	2 ժ. 38 ր.+1 ժ. 55 ր.
7 ժ. 15 ր.—48 ր.	8 ժ. 25 ր.—5 ժ. 37 ր.

12. Դասերն սկսվեցին առավոտյան ժամը 9-ին և վերջացան ցերեկով 1 ժ. 50 րոպեյին: Դասամիջոցներին՝ զնաց 65 րոպե: Ինչքան ժամանակ զբաղվեցին յերեսա-ները:

13. Բանվորահին յերեսային մասը տարավ առա-վոտյան 6 ժ. 45 րոպեյին և նրան յետ բերեց ցերեկով 3 ժ. 20 րոպեյին: Յերեսան ինչքան ժամանակ մնաց մասըում:

14. Գումում աշխատանքն սկսվում է առավոտյան ժամը 5-ին և վերջանում յերեկոյան 8 ժ. 30 րոպեյին: Ինչքան է տևում այդ աշխատանքը գումում:

15. Փոստատար գնացքը կայարան գալիս է ցերեկով 1 ժ. 10 րոպեյին: Կոլտնտեսութունից մինչև կայարան գնալը տևում է 2 ժ. 30 րոպե: Յեքք պետք է մեկնել Կոլտնտեսութունից փոստատար գնացքին հասնելու նրա գալուց մեկ քառորդ ժամ առաջ:

16. Կոմյերիտականները ռազմագիտությամբ զբա-ղում ենին յերեկոյան 7 ժամ 20 րոպեյից մինչև 9 ժ. 40 րոպեին: Ինչքան էր տևում այդ պարապմունքը:

17. Բանվորները յերկրորդ հնգամյակի մասին զեկու-ցում լսեցին յերեկոյան 7 ժ. 10 րոպեյից մինչև 8 ժ. 45 րոպեին: Վճարման ժամանակ տևեց զեկուցումը:

18. Ժամացույցը ցույց է տալիս կեսուր: Ինչքան ժա-մանակ է անցել որվա սկզբից: Ժամացույցի սլաքը մեկ ժամ էլ առաջ շարժվեց: Այժմ քանի ժամ է անցել որվա սկզբից:

Յերեկվա ժամը 1-ին ուրիշ կերպ կարելի յե ասել ժամը 13 Յերեկվա ժամը 2-ին » » » » ժամը 14 Յերեկվա ժամը 3-ին » » » » ժամը 15 և այլն: Շարունակիր այդ աղյուսակը: Գրիր տետրում:

19. Փոստը բաց է ժամը 8-ից մինչև ժամը 15-ը: Որք քանի ժամ է աշխատում փոստը:

20. Գնացքը Մոսկվայից դուրս յեկավ 22 ժամ 30 րոպեյին և Լենինգրադ հասավ մյուս օրը 9 ժամ 10 րո-պեյին: Ինչքան ժամանակ գնաց գնացքը:

21. Գնացքը Լենինգրադից դուրս յեկավ 22 ժամ 50 րոպեյին և Մոսկվա հասավ մյուս օրը 9 ժ. 30 րոպեյին: Ինչքան ժամանակ գնաց գնացքը:

22. Կայարանում ապրանքատար վագոնը դատարկե-ցին 10 ժ. 25 րոպեյից մինչև ժամը 15-ը: Ինչքան տևեց այդ աշխատանքը:

1.	9×6	7×3	$27 : 9$	$28 : 7$
	7×8	9×8	$49 : 7$	$81 : 9$
	9×4	7×6	$63 : 9$	$35 : 7$

2. Հեռագիրը տրված է 14 ժամ 20 րոպեյին և տեղ
և հասցրած 19 ժ. 15 րոպեյին: Ինչքան ժամանակ է գնա-
ցել հեռագիրը:

3. 9-ը մեծացրու 7 անգամ: 9-ը մեծացրու 7-ով:

ԿԵՍ, ԲԱՌՈՐԴ, ՈՒԹԵՐՈՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍ

1. Մատիտով գծիր բաժակի շուրջը և կտրիր 3 շրջ-
ջան: Այդ շրջանները կտրելով բաժանիր 2, 4 և 8 հա-
վասար մասերի: Յուրաքանչյուր մասում թվանշաններով
գրիր—կես՝ $\frac{1}{2}$, քառորդ՝ $\frac{1}{4}$, ութերորդական մաս՝ $\frac{1}{8}$:

Ամբողջ քաղանք 2 կես է, 4 քառորդ, 8 ութերորդա-
կան մաս:

2. Գծագրիր այսպիսի քառակուսիներ: Գունավորիր
քառակուսու $\frac{1}{2}$ -ը, $\frac{1}{4}$ -ը, $\frac{3}{4}$ -ը, $\frac{1}{8}$ -ը, $\frac{3}{8}$ -ը, $\frac{5}{8}$ -ը, $\frac{7}{8}$ -ը:

3. Գծագրիր մի քանի ուղղանկյուններ: Բաժանիր
այդ ուղղանկյունները 4 հավասար մասերի, 8 հավասար
մասերի: Խորհիր այդ խնդրի լուծման տարրերը յեղանակ-
ներ:

4. Գծիր մի ուղիղ գիծ: Աչքաչափով բաժանիր այդ
8 հավասար մասերի: Ինչպես է ավելի հարմար անել այդ:

5. Մի թղթե տպրակում կա $\frac{5}{8}$ կգ շաքար, մյուս-
տում՝ $\frac{1}{8}$ կգ: Ինչքան շաքար կա լերկու տոպրակում:

6. Մի թերթ թղթից կտրեցին նախ դեռ $\frac{1}{8}$, ապա $\frac{3}{8}$
մասը: Ինչքան թուղթ մնաց:

7. Գունավոր մատիտն արժե $13\frac{1}{2}$ կոպ.: Ինչ արժե
2 գունավոր մատիտը:

8. Գնեցին $2\frac{3}{4}$ կգ ալյուր: Գործածեցին $1\frac{1}{4}$ կգ: Ինչ-
քան ալյուր մնաց:

9. Կաթնամանում կար $2\frac{1}{4}$ և կաթ: Դրան ավելաց-
րին դարձյալ $1\frac{1}{4}$ և: Ինչքան կաթ լեղավ կաթնամանում:

10. Կտրելիք յե 1 մետրից կտրել $\frac{5}{8}$ մ և դարձյալ $\frac{7}{8}$ մ:

11. Գնեցին $5\frac{3}{4}$ մ գործվածք: Զգեստին գնաց $4\frac{1}{4}$ մ:
Ինչքան մնաց:

$$12. \quad \frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} + \frac{3}{4} \quad \frac{1}{8} + \frac{3}{8} \quad \frac{3}{8} + \frac{3}{8}$$

$$\frac{1}{8} + \frac{5}{8}$$

$$13. \quad \frac{3}{4} - \frac{1}{4} \quad \frac{5}{8} - \frac{1}{8} \quad \frac{3}{8} - \frac{1}{8} \quad \frac{7}{8} - \frac{5}{8}$$

$$\frac{5}{8} - \frac{3}{8}$$

$$14. \quad 2\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad 1\frac{1}{8} + \frac{3}{8} \quad 2\frac{3}{8} + 1\frac{1}{8} \quad 3\frac{1}{8} + 2\frac{5}{8}$$

$$15. \quad 3\frac{3}{4} - \frac{1}{4} \quad 5\frac{5}{8} - \frac{3}{8} \quad 4\frac{7}{8} - 2\frac{3}{8} \quad 5\frac{5}{8} - 1\frac{1}{8}$$

ԲԱԺԱՆՈՒՄ 2, 4 ՅԵՎ Ց ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԻ

1. Մի գործարանում կար 20 կիսադրագեա բանվորուհի և 8 բանվոր: Սովորեցնելու համար նրանց բաժանեցին 2 հավասար խմբի: Քանի մարդ եր ամեն մի խմբում:

2. Մի բիդոնում կար 18 լ կաթ, մյուսում՝ 14 լ: Այդ կաթը լցրին 2 նույն մեծությամբ բիդոնների մեջ հավասար չափերով: Ինչքան կաթ լցրին այդ բիդոններից յուրաքանչյուրի մեջ:

$$3. \quad \begin{array}{llll} 2 \times 2 & 4 : 2 & 3 \times 2 & 6 : 2 \\ 4 \times 2 & 8 : 2 & 6 \times 2 & 12 : 2 \\ 8 \times 2 & 16 : 2 & 9 \times 2 & 18 : 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 5 \times 2 & 10 : 2 \\ 10 \times 2 & 20 : 2 \\ 7 \times 2 & 14 : 2 \end{array}$$

Բազմապատկման որինակները կարդա այսպես. յեկու անգամ յեկու՝ չորս, յեկու անգամ չորս՝ ութ և այլն:

Բաժանման որինակները կարդա այսպես. չորսը բաժանած յեկու հավասար մասի, ութը բաժանած յեկու հավասար մասի և այլն:

4. Որը 24 ժամ ե: Քանի ժամ ե կես որը, որովքառորդ մասը:

5. 30 թերթ թղթից կտրեցին 4 հավասար տեարներ և ֆաջ դարձյալ 2 թերթ: Քանի թերթ թուղթ գնաց յուրաքանչյուր տեարին:

$$6. \quad \begin{array}{llll} 2 \times 4 & 8 : 4 & 3 \times 4 & 12 : 4 \\ 4 \times 4 & 16 : 4 & 6 \times 4 & 24 : 4 \\ 8 \times 4 & 32 : 4 & 9 \times 4 & 36 : 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 5 \times 4 & 20 : 4 \\ 10 \times 4 & 40 : 4 \\ 7 \times 4 & 28 : 4 \end{array}$$

7. 8 կգ աղին և 1 կգ կրուպային վճարեցին 54 կոպ. 1 կգ կրուպան արժե 30 կոպ.: Ի՞նչ արժե 1 կգ աղը:

8. 8 մ կտորին վճարեցին 48 ուր.: Ի՞նչ արժե այդպիսի կտորի 5 մետրը:

$$9. \quad \begin{array}{llll} 2 \times 8 & 16 : 8 & 3 \times 8 & 24 : 8 \\ 4 \times 8 & 32 : 8 & 6 \times 8 & 48 : 8 \\ 8 \times 8 & 64 : 8 & 9 \times 8 & 72 : 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 5 \times 8 & 40 : 8 \\ 10 \times 8 & 80 : 8 \\ 7 \times 8 & 56 : 8 \end{array}$$

$$10. \quad \begin{array}{lll} (53-39) : 2 & (67-47) : 2 & (18+14) : 4 \\ (43-27) : 2 & (15+13) : 4 & (19+17) : 4 \\ (36-18) : 2 & (31-7) : 4 & (27+13) : 4 \end{array}$$

$$11. \quad \begin{array}{lll} (51-19) : 4 & (45+35) : 8 & (40 : 8) \times (56 : 8) \\ (65-37) : 4 & (28+28) : 8 & (72 : 8) \times (32 : 8) \\ (92-56) : 4 & (35+13) : 8 & (64 : 8) \times (24 : 8) \end{array}$$

ԱՅՍԲԱՆ ԱՆԳԱՄ ՊԱԿԱՍ

1. Տետրում գծիր մի շերտ 12 վանդակից: Պրա կողքին գծիր մի ուրիշ շերտ յեկու անգամ պակաս վանդակներով: Յերկրորդ շերտում քանի վանդակ կլինի:

$$\text{Լուծում} \quad 12 : 2 = 6$$

2. Սեղանի վրա դիր 9 լուցկի: Լուցկիների բիվը պակասեցրու 3 անգամ: Քանի լուցկի չե այժմ:

$$\text{Լուծում} \quad 9 : 3 = 3$$

3. Դպրոցական ճաշարանում կա 56 մեծ ափսե, իսկ դրանից 8 անգամ պակաս՝ փոքր ափսեներ: Ընդամենը քանի՞ ափսե կա ճաշարանում:

4. Տրակտորը մի անգամից տանում է 80 պարկ ալյուր, իսկ ձին՝ 8 անգամ պակաս: Քանի՞ պարկ է տանում ձին:

3, 6 ՅԵՎ 9 ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԻ ԲԱԺԱՆԵԼԸ

1. 24 մ յերկարության մի գործվածք 3 հավասար մաս արին: Քանի՞ մետր է ամեն մի մասը:

2. 3 միատեսակ տետրն արժե 21 կոպ.: Ի՞նչ արժե ամեն մի տետրը:

3.	2×3	$6 : 3$	3×3	$9 : 3$
	4×3	$12 : 3$	6×3	$18 : 3$
	8×3	$24 : 3$	9×3	$27 : 3$

5×3	$15 : 3$
10×3	$30 : 3$
7×3	$21 : 3$

4.	$(13 + 8) : 3$	$(56 - 29) : 3$	$(39 - 18) : 3$
	$(16 + 14) : 3$	$(72 - 54) : 3$	$(39 - 15) : 3$
	$(12 + 15) : 3$	$(61 - 37) : 3$	$(71 - 59) : 3$

5. 4 մ 2 դմ յերկարություն ունեցող տախտակը 6 հավասար մաս արին: Վերջան է ամեն մի մասի յերկարությունը:

6. 6 աթոռի վճարեցին 54 ռուբ.: Ի՞նչ արժե 8 աթոռը:

7.	2×6	$12 : 6$	3×6	$18 : 6$	5×6	$30 : 6$
	4×6	$24 : 6$	6×6	$36 : 6$	10×6	$60 : 6$
	8×6	$48 : 6$	9×6	$54 : 6$	7×6	$42 : 6$

8.	$(42 - 18) : 6$	$(26 + 28) : 6$	$60 : (51 - 45)$
	$(13 + 17) : 6$	$(32 + 16) : 6$	$54 : (62 - 56)$
	$(28 + 8) : 6$	$(19 + 23) : 6$	$36 : (83 - 77)$

9. Մի բիդոնում կար 14 լ կաթ, մյուսում՝ 13 լ Սյդ կաթի մի լերրորդ մասը յեռացրին: Վերջան հում կաթ մնաց:

10. Առաջին դասամիջոցը տևում է մեկ վեցերորդ ժամ, յերկրորդը՝ քառորդ ժամ, իսկ մեծ դասամիջոցը՝ կես ժամ: Քանի՞ ընդեր յե տևում ամեն մի դասամիջոցը:

11. 86 կոպ. գնեցին 8 թերթ սպիտակ և 6 թերթ երգունավոր թուղթ: Մեկ թերթ սպիտակ թուղթն արժե 4 կոպ.: Ի՞նչ արժե մեկ թերթ գունավոր թուղթը:

12. Պահարանում կա 72 գիրք, իսկ դարակում՝ 9 անգամ պակաս: Ընդամենը քանի՞ գիրք կա պահարանում և դարակում:

13. Յերկրորդ դասարանում կա 36 աշակերտ, վերջինից յուրաքանչյուրին տվին մեկ-մեկ գունավոր մատիտ: Մատիտների մեկ իններորդ մասը սրեցին: Քանիսն է պետք է սրել:

14.	2×9	$18 : 9$	3×9	$27 : 9$
	4×9	$36 : 9$	6×9	$54 : 9$
	8×9	$72 : 9$	9×9	$81 : 9$
		5×9	$45 : 9$	
		10×9	$90 : 9$	
		7×9	$63 : 9$	

15.	$(42 - 15) : 9$	$(82 - 46) : 9$	$(34 + 38) : 9$
	$(42 + 39) : 9$	$(54 - 36) : 9$	$(19 + 62) : 9$
	$(29 + 16) : 9$	$(49 + 14) : 9$	$(93 - 39) : 9$

16. 9 աթոռակի վճարեցին 35 ռուբ.: Մատերիալն արժե 8 ռ.: Ի՞նչ արժե ամեն մի աթոռակի վրա գործադրված աշխատանքը:

17. 69 մ կտորից կարեցին 9 խալաթ և 8 գոգնոց: Մի գոգնոցին գնաց 3 մ կտոր: Քանի՞ մետր կտոր գնաց մեկ խալաթին:

10, 5 ՅԵՎ 7 ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՍԵՐԻ ԲԱԺԱՆԵԼԸ

1. Տաս ժամ աշխատելով տրակտորն որական սպա-
ռում է 60 կգ նավթ: Վերջին նավթ է սպառում տրակ-
տորը 1 ժամում:

2. Ատաղձագործը 40 ուղբով պատրաստեց 10 մի-
տեսակ նստարաններ: Ի՞նչ արժե մեկ նստարանը:

3.	2×10	$20 : 10$	6×10	$60 : 10$	1×10
	3×10	$30 : 10$	7×10	$70 : 10$	$10 : 10$
	4×10	$40 : 10$	8×10	$80 : 10$	10×10
	5×10	$50 : 10$	9×10	$90 : 10$	$100 : 10$

4. Ի՞նչ յերկարութիւն կունենա յուրաքանչյուր մա-
սը, յեթե 30 սմ շերտը բաժանենք 10 հավասար մասի,
5 հավասար մասի:

5. Ինչքան կլինի յուրաքանչյուր մասը, յեթե 40 սմ
յերկարութեան ժապավենը բաժանենք 10 հավասար մա-
սի, 5 հավասար մասի:

6.	2×5	$10 : 5$	3×5	$15 : 5$
	4×5	$20 : 5$	6×5	$30 : 5$
	8×5	$40 : 5$	9×5	$45 : 5$
		5×5	$25 : 5$	
		10×5	$50 : 5$	
		7×5	$35 : 5$	

7. Գործարանը 5 օրում բաց թողեց 25 կոմբայն:
Որական քանի՞ կոմբայն եր բաց թողնում գործարանը:

8. Սավառնակի համար հավաքեցին 65 ուղբ: Յե-
կու հոգի մոլծեցին 10-ական ուղբի, իսկ 5 մարդ եւ
հավասարապես՝ մնացածը: Յուրաքանչյուրը վերջին մու-
ծեց:

9.	$(17+23) : 5$	$(42-17) : 5$	$35 : (51-46)$
	$(16+14) : 5$	$(61-16) : 5$	$25 : (32-27)$
	$(32+18) : 5$	$(54-19) : 5$	$45 : (73-68)$

10. Բանվորը յոթժամյա աշխատանքային օրում պատ-
րաստում է 42 կգ մանվածք: Բանի՞ կիւղբում է պատ-
րաստում նա մեկ ժամում:

11. Մեքենա-տրակտորային կայանն ունի 56 տրակ-
տոր: Այդ կայանի շրջանը բաժանված է 7 հավասար յեն-
թաշրջանների: Բանի՞ տրակտոր կա յուրաքանչյուր յեն-
թաշրջանում:

12.	2×7	$14 : 7$	3×7	$21 : 7$
	4×7	$28 : 7$	6×7	$42 : 7$
	8×7	$56 : 7$	9×7	$63 : 7$
		5×7	$35 : 7$	
		10×7	$70 : 7$	
		7×7	$49 : 7$	

13.	$(27+29) : 7$	$28 : (52-45)$	$(54-19) : 7$
	$(35+28) : 7$	$35 : (73-66)$	$(87-38) : 7$
	$(23+26) : 7$	$21 : (91-84)$	$(73-17) : 7$
	$(46+24) : 7$	$42 : (64-57)$	$(71-29) : 7$

14. Կոլանտեսութեան նախընթացում կա 63 կով և 7 ան-
գամ պակաս՝ հորթ: Ընդամենը քանի՞ կով ու հորթ կա
կոլանտեսութեան նախընթացում:

15. Կոմունայի ճաշարանի համար 45 տակառիկ կա-
ղամբ պատրաստեցին: Սպառեցին դրա մեկ հինգերորդ
մասը: Վերջին կաղամբ մնաց:

ԱՆՑԱՆԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

1.	$27 : 3$	$63 : 7$	$24 : 3$	$36 : 4$	$56 : 8$
	$35 : 5$	$72 : 9$	$30 : 6$	$54 : 9$	$28 : 4$
	$48 : 6$	$81 : 9$	$21 : 7$	$42 : 7$	$49 : 7$

2. Հացամթերմանը կոլանտեսութեանը տվեց 45
պարկ հաճար և 5 անգամ պակաս՝ ցորեն: Ընդամենը քա-
նի՞ պարկ հացահատիկ հանձնեց կոլանտեսութեանը:

3. ՅՁ-ը պակասացրու 8 անգամ: ՅՁ-ը պակասաց-
րու 8-ով:

ՅԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԶՈՒԳԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Մի ցելուժ կար 35 բանվոր, բաժանված 5 բրիգադի: Քանի՞ բանվոր կար ամեն մի բրիգադում:

$$35 : 5 = 7$$

35 բանվոր բաժանվեցին բրիգադներին, յուրաքանչյուրում 5-ական մարդ: Ընդամենը քանի՞ բրիգադ եր:

$$35 : 5\text{-ական} = 7$$

Առաջին խնդրում մենք 35-ը բաժանեցինք 5 հավասար մասի: Յերկրորդ խնդրում 35-ը բաժանեցինք 5-ական Ստացանք միևնույն պատասխանը՝ 7:

Կանոն. բաժանման վերաբերյալ խնդիրներ լուծելիս կարելի չէ չասել՝ 35-ը բաժանել 5-ական կամ 35-ը բաժանել 5 հավասար մասի, այլ յերկու դեպքումն էլ ասել՝ 35-ը բաժանած 5-ի:

2. 32 մ յերկարության յերկաթալարը 4 հավասար մաս արին: Քանի՞ մետր է յուրաքանչյուր մասը:

32 մ յերկարության յերկաթալարը հավասար մասերի բաժանեցին: Յուրաքանչյուր մասի յերկարությունը 4 մ եր: Քանի՞ կտոր արին յերկաթալարը:

3. Կտուրի վերանորոգմանը գնաց 6 միանման յերկաթաթերթ: Վճրքան է ամեն մի յերկաթաթերթի քաշը, յեթե բոլորի քաշը 42 կգ է:

Կտուրի վերանորոգմանը մի քանի յերկաթաթերթ գնաց, վերջինցից յուրաքանչյուրի քաշը 6-ական կգ եր: Քանի՞ յերկաթաթերթ գնաց կտուրի վերանորոգմանը, յեթե բոլորի քաշը 42 կգ եր:

4. Դպրոցական բանջարանոցի 8 շերմոցներն ունեն 48 շրջանակ: Քանի՞ շրջանակ ունի յուրաքանչյուր շերմոցը:

Դպրոցական բանջարանոցն ունի շերմոցի 48 շրջա-

նակ. յուրաքանչյուր շերմոցի վրա դնում են 8-ական շրջանակ: Քանի՞ շերմոց կա դպրոցական բանջարանոցում:

5. Պատուհանների համար կարեցին 24 ապակի, յուրաքանչյուրին՝ 6-ական: Քանի՞ պատուհանի կարելի չէ ապակի գցել:

Կոլանտեսության ակումբն ունի 6 միանման պատուհան: Այդ պատուհաններին գցված է 24 ապակի: Քանի՞ ապակի չէ գցված մեկ պատուհանին:

6. Կոլանտեսության 9 անասանոցում կա 90 կով: Քանի՞ կով է ընկնում յուրաքանչյուր անասանոցին:

Կոլանտեսությունն ունի 90 կով: Ամեն մի անասանոցին ընկնում է 9-ական կով: Քանի՞ անասանոց ունի Կոլանտեսությունը:

7. Դիրքն ունի 54 եջ: Որական 6 եջ կարդալով քանի՞ որում կարելի չէ գիրքը վերջացնել:

Դիրքը 54 եջ է: Որական քանի՞ եջ պետք է կարդալ, վոր գրքի ընթերցումն ավարտվի 6 որում:

8. 48 խնձորենիները պետք է տնկել 6 շարքում: Քանի՞ խնձորենի կընկնի յուրաքանչյուր շարքին:

48 խնձորենին պետք է տնկել շարքերով, յուրաքանչյուր շարքում 6-ական խնձորենի: Քանի՞ շարք կստացվի:

ԱՐՏԱՂՅՈՒՍԱԿԱՅԻՆ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

1. Խանութը վաճառեց 28 հատ գրչակոթ, իսկ մատիտ՝ 2 անգամ ավելի: Քանի՞ մատիտ վաճառվեց:

$$28 \times 2 = 56$$

$$20 \times 2 = 40 \quad 8 \times 2 = 16 \quad 40 + 16 = 56$$

2. Զուհակուհին յերկու դադգյահով որական գործում է 58 մ գործվածք: Վճրքան է գործում նա մեկ դադգյահով:

$$58 : 2 = 29$$

$$40 : 2 = 20 \quad 18 : 2 = 9 \quad 20 + 9 = 29$$

3.	23×2	$26 : 2$	34×2	$58 : 2$	39×2
	14×2	$64 : 2$	49×2	$96 : 2$	46×2
	35×2	$52 : 2$	28×2	$74 : 2$	$78 : 2$
	47×2	$76 : 2$	37×2	$38 : 2$	$92 : 2$

4. Մի ցեխում աշխատում են 3 նվագ, ամեն մի նվագում 27 բանվոր: Բանվորներէց 38-ը կին ե: Քանիսն ե տղամարդ:

5. Յերգեցիկ խմբում կա 72 մարդ, իսկ զեղարվեստական ընթերցանության խմբակում 3 անգամ պակաս: Քանի՞ յերեսա կա զեղարվեստական ընթերցանության խմբակում:

6.	13×3	$36 : 3$	17×3	$51 : 3$	18×3
	22×3	$96 : 3$	28×3	$48 : 3$	15×3
	14×3	$42 : 3$	19×3	$75 : 3$	$87 : 3$
	16×3	$45 : 3$	29×3	$57 : 3$	$78 : 3$

7.	$(19 \times 2) + (26 \times 2)$	$(84 : 2) + (68 : 2)$	$(24 \times 3) : 2$
	$(28 \times 2) + (17 \times 2)$	$(90 : 2) + (70 : 2)$	$(42 \times 2) : 3$
	$(29 \times 3) - (18 \times 3)$	$(54 : 3) + (84 : 3)$	$(32 \times 3) : 2$

8. Կոլանտեսութունից քաղաք բերին 4 բիդոն կաթ, յուրաքանչյուր բիդոնում 24 լ: Ինչքան կաթ բերին քաղաք:

9. Նքսկուրսիա գնացին 33 տղա և 27 աղջիկ: Յերեսներին բաժանեցին 4 հավասար խմբի: Քանի՞ յերեսա յեր ամեն մի խմբում:

10.	11×4	$52 : 4$	14×4	$48 : 4$
	12×4	$64 : 4$	13×4	$72 : 4$
	23×4	$92 : 4$	15×4	$56 : 4$
	24×4	$96 : 4$	25×4	$60 : 4$
		16×4	$68 : 4$	
		18×4	$76 : 4$	
		19×4	$88 : 4$	
		17×4	$100 : 4$	

48			
24	24		
12	12	12	12

52			

56			

11. Գծագրեր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով 48, 52 և 56 թվերը կիսիլ և ստացածը կրկին կիսիլ:

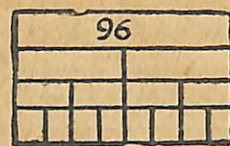
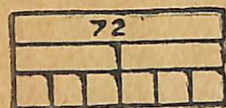
Կանոն. 4-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես — թիվը նախ կիսել յեվ յուրաքանչյուր կեսը կրկին կիսել:

12. Հինգ բանվորական որում չինական բանվորը գործարանում աշխատում ե 70 ժամ, յապոնականը՝ 60 ժամ, գերմանականը՝ 45 ժամ և մեր բանվորը՝ 35 ժամ: Հաշվիլ՝ որական քանի՞ ժամ ե աշխատում յուրաքանչյուր բանվորը, և կազմիլ զիագրամ:

13.	11×5	$55 : 5$	16×5	$80 : 5$	15×5
	12×5	$60 : 5$	17×5	$85 : 5$	20×5
	13×5	$65 : 5$	18×5	$90 : 5$	$75 : 5$
	14×5	$70 : 5$	19×5	$95 : 5$	$100 : 5$

14. Դպրոցն սւնի 6 դասարան: Յուրաքանչյուր դասարան պարտավորվեց պաշտպանության համար հավաքել 12 ո.: Հավաքեցին ընդամենը 80 ո.: Քանի՞ ուուրլի ավելի հավաքեցին նախատեսած գումարից:

15.	11×6	$72 : 6$	14×7	$78 : 6$	14×6
	13×7	$84 : 7$	11×8	$96 : 6$	13×4
	15×6	$96 : 8$	16×6	$77 : 7$	$84 : 6$
	12×7	$91 : 7$	12×8	$98 : 7$	$90 : 6$

16. Գծագրիր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով 72-ը և 78-ը բաժանիր 6-ի, իսկ 96-ը՝ 8-ի վրա:

Կանոն. 6-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես՝ նախ կիսել թիվը յեվ յուրաքանչյուր կեսը բաժանել 3 մասի: Մյուս յեղանակն այս է. թիվը բաժանել 3 մասի, ապա յուրաքանչյուր մասը կիսել:

8-ի վրա կարելի չէ բաժանել այսպես՝ նախ թիվը բաժանել 4 մասի, ապա ամեն մի մասը կիսել:

$$\begin{array}{ll} 17. & (16 \times 5) - (17 \times 4) & (52 : 4) + (85 : 5) \\ & (14 \times 7) - (16 \times 4) & (68 : 4) + (98 : 7) \\ & (15 \times 5) - (13 \times 4) & (65 : 5) + (88 : 8) \\ & (14 \times 6) - (18 \times 4) & (76 : 4) + (70 : 5) \end{array}$$

$$\begin{array}{l} (60 : 4) \times 6 \\ (65 : 5) \times 7 \\ (84 : 6) \times 5 \\ (72 : 4) \times 5 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՂԱՏԿՈՒՄ ՅԵՐԿՆԻՇ ԹՎՈՎ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՅԵՐԿՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

1. Դասարանում կա 37 աշակերտ: Ուսուցիչը լուրջաբանչյուրին բերեց 2-ական տետր: Քանի տետր բերեց ուսուցիչը:

2. Պահեստից կոոպերատիվ պետք է բերել 54 արկղ ապրանք: Բեռնավառի վրա կարելի չէ դնել 27 արկղ: Բոլոր արկղները տեղափոխելու համար քանի անգամ պետք է վերադառնա բեռնավառն:

$$\begin{array}{lllll} 3. & 2 \times 23 & 24 : 12 & 2 \times 43 & 90 : 45 & 2 \times 18 \\ & 2 \times 34 & 48 : 24 & 2 \times 36 & 74 : 37 & 2 \times 48 \\ & 2 \times 17 & 32 : 16 & 2 \times 47 & 98 : 49 & 76 : 38 \\ & 2 \times 29 & 54 : 27 & 2 \times 39 & 38 : 19 & 92 : 46 \end{array}$$

4. Կոոպերատիվում կա 86 լ կաթ: Յերբ մեկ բիդոնից 2 լ վաճառեցին, բոլոր բիդոններում հավասարապես մնաց 28-ական լ: Կաթով լցված քանի բիդոն կար կոոպերատիվում:

$$\begin{array}{lllll} 5. & 3 \times 32 & 39 : 13 & 3 \times 28 & 72 : 24 & 3 \times 27 \\ & 3 \times 14 & 75 : 25 & 3 \times 17 & 78 : 26 & 87 : 29 \\ & 3 \times 16 & 69 : 23 & 3 \times 29 & 51 : 17 & 57 : 19 \end{array}$$

6. Մեկ ձիուն որական պահանջվում է 4 կգ տորֆային փուլածք: 85 կգ փուլածքը արդյոք կբավականացնի 19 ձիու:

7. Կովը մի քանի որում կերավ 68 կգ սիլոս: Յուրաքանչյուր 17 կգ սիլոսի հետ նրան տրվում էր 12 կգ ուրիշ կեր: Այդ ժամանակամիջոցում վճարան ուրիշ կերավեցին կովին:

$$\begin{array}{llll} 8. & 4 \times 13 & 48 : 12 & 4 \times 14 & 96 : 24 \\ & 4 \times 22 & 52 : 13 & 4 \times 24 & 60 : 15 \\ & 4 \times 23 & 92 : 23 & 4 \times 25 & 56 : 14 \\ & & 4 \times 16 & 68 : 17 \\ & & 4 \times 17 & 76 : 19 \\ & & 4 \times 19 & 72 : 18 \end{array}$$

9. Կոլտնտեսությունն ունի 75 դանիական մսուր. 15 այգալիսի մսուրն որական տնտեսում է 17 կգ խոտ: Որական վճարան խոտ է տնտեսվում բոլոր մսուրներին:

$$\begin{array}{llll} 10. & 5 \times 14 & 60 : 12 & 5 \times 17 & 95 : 19 \\ & 5 \times 12 & 75 : 15 & 5 \times 19 & 80 : 16 \\ & 5 \times 15 & 65 : 13 & 5 \times 18 & 90 : 18 \\ & 5 \times 13 & 70 : 14 & 5 \times 16 & 85 : 17 \end{array}$$

11.	6×13	$96 : 16$	7×12	$98 : 14$
	6×14	$78 : 13$	7×13	$96 : 12$
	6×16	$84 : 14$	8×12	$91 : 13$

12.	$(4 \times 15) - (3 \times 19)$	$(5 \times 18) - (48 : 16)$
	$(7 \times 14) - (3 \times 16)$	$(6 \times 15) - (56 : 14)$
	$(5 \times 17) - (4 \times 12)$	$(5 \times 16) - (72 : 18)$
	$(7 \times 12) : 14$	
	$(3 \times 16) : 12$	
	$(6 \times 15) : 18$	

13.	$(4 \times 18) : 36$	$(90 : 18) \times 13$	$(54 : 18) \times 24$
	$(6 \times 14) : 12$	$(75 : 15) \times 14$	$(42 : 21) \times 45$
	$(5 \times 18) : 45$	$(84 : 28) \times 25$	$(48 : 16) \times 18$

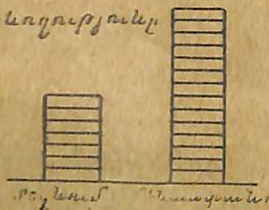
ԲԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դիագրամի վրա ամեն մի վանդակն արտահայտում է 1 ժամ:

Զինատանում բանվորական որը ֆանի՞ անգամ է ավելի, քան մեզնում: 2 անգամ ավելի, փորովհետև 7-ը 14-ի մեջ պարունակվում է 2 անգամ:

$$\text{Լուծում՝ } 14 : 7 = 2$$

աշխատանքային որպես
քանակություն

Մեզնում բանվորական որը ֆանի՞ անգամ է պակաս, քան Զինատանում: 2 անգամ պակաս, քանի փոր 7-ը 14-ի մեջ պարունակվում է 2 անգամ:

$$\text{Լուծում՝ } 14 : 7 = 2$$

Կանոն. յերկու հարցն էլ՝ «ֆանի անգամ մի քիվ մեծ է մյուսից» յեվ «ֆանի անգամ մի քիվ փոքր է մյուսից» — լուծվում են բաժանման միջոցով:

2. Անցյալ տարի կոլտնտեսությունը 27 տնտեսություն էր, իսկ այս տարի՝ արդեն 54: Քանի՞ անգամ է մեծացել կոլտնտեսության տնտեսությունների թիվը:

3. Կծկող ցեխում մի բանվորուհին հետևում էր 24 իլիկի աշխատանքի: Յեխն իրեն հայտարարեց հարվածային, փորից հետո մի բանվորուհին սկսեց հետևել 48 իլիկներին աշխատանքին: Քանի՞ անգամ ավելի իլիկներին աշխատանքի յե հետևում նա այժմ:

4. Զուգահեռական գործարանում աշխատում է 3 հաստոցի վրա և որակյալ յուրաքանչյուր հաստոցից ստանում է 30 մ գործվածք: Զեռքի հաստոցով որակյալ կարելի յե գործել 5 մ գործվածք: Քանի՞ անգամ գործարանային աշխատանքն ավելի արտադրողական է, քան ձեռքի աշխատանքը:

5. Լվացող մեքենան կարող է մեկ ժամում լվանալ 48 կգ սպիտակեղեն: Լվացարարուհին 10 ժամում ձեռքով լվանում է 30 կգ սպիտակեղեն: Քանի՞ անգամ մեքենան ավելի արագ է աշխատում քան ձեռքը:

6. Գծիր 8 սմ և 2 սմ յերկարություն 2 ուղիղ գիծ: Քանի՞ անգամ մի գիծը յերկար է մյուսից: Քանի՞ անգամ մի գիծը կարճ է մյուսից:

7. Քանի՞ անգամ 45-ը մեծ է 15-ից: Քանիսով 45-ը մեծ է 15-ից:

8. Քանի՞ անգամ 14-ը փոքր է 56-ից: Քանիսով 14-ը փոքր է 56-ից:

ՍՈՒՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՅԱԿԻ ԹՎԵՐԻ ԿԱԶՄԸ

1. Ի՞նչ զրամներով կարելի յե վճարել 20 կոպ., 50 կոպ., 80 կոպ., 30 կոպ., 60 կոպ., 90 կոպ., 40 կոպ., 70 կոպ., 1 ռուբ.:

2. Ի՞նչ զրամներով կարելի յե վճարել 32 կոպ., 65 կոպ., 48 կոպ., 96 կոպ., 45 կոպ., 72 կոպ., 75 կոպ., 64 կոպ.:

3. Վերցրու յերկուական 2 կոպեկանոց, 3 կոպեկանոց, 10 կոպ. և 20 կոպ.: Սյդ զբաժներով ինչպես կվճարեք 40 կոպ., 47 կոպ., 42 կոպ., 43 կոպ., 58 կոպ., 56 կոպ., 65 կոպ.:

4. Գրիբ ասն բոլոր թվերը, վորոնց վրա բաժանվում են.

22	35	57	74	30	50	21	48
26	38	58	85	32	51	46	56
40	52	60	72	81	96	69	87
45	54	64	75	84	90	24	100

5. $24=2 \times X$ $32=2 \times X$ $40=2 \times X$
 $24=3 \times X$ $32=4 \times X$ $40=4 \times X$
 $24=4 \times X$ $32=8 \times X$ $40=5 \times X$

$45=3 \times X$
 $45=5 \times X$
 $45=9 \times X$

6. $56=2 \times X$ $64=2 \times X$ $70=2 \times X$
 $56=4 \times X$ $64=4 \times X$ $70=5 \times X$
 $56=7 \times X$ $64=8 \times X$ $70=7 \times X$

$30=2 \times X$
 $30=3 \times X$
 $30=5 \times X$

7. $48=2 \times X$ $36=2 \times X$ $80=2 \times X$
 $48=3 \times X$ $36=3 \times X$ $80=4 \times X$
 $48=4 \times X$ $36=4 \times X$ $80=5 \times X$
 $48=6 \times X$ $36=6 \times X$ $80=8 \times X$

$84=2 \times X$
 $84=3 \times X$
 $84=6 \times X$
 $84=7 \times X$

8. $60=2 \times X$ $72=2 \times X$ $90=2 \times X$
 $60=3 \times X$ $72=3 \times X$ $90=3 \times X$

$60=4 \times X$
 $60=5 \times X$
 $60=6 \times X$

$72=4 \times X$
 $72=6 \times X$
 $72=8 \times X$

$90=5 \times X$
 $90=6 \times X$
 $90=9 \times X$

$96=2 \times X$
 $96=3 \times X$
 $96=4 \times X$
 $96=6 \times X$
 $96=8 \times X$

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄՆԱՅՈՐԴՈՎ

1. 26 մ յերկաթալարը բաժանեցին մի քանի մասի՝ յուրաքանչյուր 8 մ յերկարության: Քանի՞ մաս արին յերկաթալարը:

2. Մի զույգ դահուկն արժե 9 ռ.: 62 ռուբլով քանի՞ զույգ դահուկներ կարելի յե գնել:

3. 25 տետրը պետք է հավասարապես տալ 8 աշակերտի: Քանի՞ տետր կստանա յուրաքանչյուր աշակերտը. քանի՞ տետր ել կմնա:

4. 38 հավի համար 6 բուն շինեցին: Ամեն մի հավաբունին քանի՞ հավ է հասնում:

5. $5 \times 6 + 2$ $40 : 5$ $35 : 5$ $32 : 8$ $24 : 6$
 $32 : 5$ $43 : 5$ $36 : 5$ $37 : 8$ $28 : 6$
 $5 \times 6 + 4$ $47 : 5$ $27 : 4$ $56 : 9$ $38 : 7$
 $34 : 5$ $48 : 5$ $25 : 4$ $74 : 8$ $61 : 9$

6. $23 : 3$ $35 : 4$ $37 : 5$ $40 : 6$ $46 : 7$
 $28 : 3$ $38 : 4$ $42 : 5$ $45 : 6$ $50 : 7$
 $25 : 4$ $27 : 5$ $33 : 6$ $24 : 7$ $54 : 7$
 $30 : 4$ $32 : 5$ $38 : 6$ $53 : 7$ $58 : 7$

$35 : 8$ $48 : 9$
 $47 : 8$ $56 : 9$
 $55 : 8$ $67 : 9$
 $62 : 8$ $74 : 9$

7. 50 մ տախտակից սեղաններ շինեցին: Յուրաքանչյուր սեղանին գնաց 4 մ տախտակ: Քանի՞ սեղան շինեցին: Քանի՞ մետր տախտակ մնաց:

8. 95 ձուռն պետք է հավասարապես տեղավորել 3 արկղում: Քանի՞ ձուռն կլինի ամեն մի արկղում: Քանի՞ ձուռն կմնա:

9. Կոլտնտեսությունը գոմեր է կառուցում 86 կովի համար: Ամեն մի գոմում տեղավորվելու լինելու է 24 կով: Քանի՞ այգիների գոմ պետք է կառուցել՝ 86 կովերին տեղավորելու համար:

10. Պետք է բիդոնները լցնել 85 լ կաթ: Մի բիդոնում տեղավորվում է 26 լ: Քանի՞ բիդոն կլցվի և ինչքան կաթ էլ կմնա:

11.	47 : 2	56 : 3	62 : 3	84 : 5	92 : 7
	38 : 3	82 : 4	74 : 6	80 : 7	85 : 6
	55 : 4	57 : 5	87 : 5	89 : 8	100 : 9
12.	75 : 36	96 : 46	58 : 26	77 : 14	68 : 15
	56 : 17	40 : 13	60 : 14	79 : 19	87 : 21
	75 : 24	87 : 28	75 : 17	63 : 12	89 : 16
13.	58 : 13	84 : 13	95 : 13	75 : 12	100 : 19
	97 : 17	92 : 15	89 : 14	70 : 16	98 : 12
	68 : 11	87 : 12	97 : 18	80 : 15	99 : 14

ԱՆՅԱՆՈՒՄ ՍՏՈՒԴՈՒՄ

1. Քանի՞ անգամ 84-ը մեծ է 28-ից: Քանիսով 84-ը մեծ է 28-ից:

2. Քանի՞ անգամ 19-ը փոքր է 76-ից: Քանիսով 19-ը փոքր է 76-ից:

3. Դպրոցում 3 դասարանների աշակերտության թիվը 95 է: Յերկու աշակերտի տեղափոխեցին ուրիշ դպրոց, փոքրից հետո դասարանները հավասարվեցին: Քանի՞ աշակերտ կա յուրաքանչյուր դասարանում:

ՎԱՐՅՈՒՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՅԵՎ ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

1. Մի թուփ չիթը 37 մ է, մյուսը՝ 7 մ ավելի: Ամեն մի գնորդի վաճառեցին 3-ական մետր: Քանի՞ գնորդ չիթ տաքցավ:

2. 10 մ յերկարության սաթինից կտրեցին 2 մ 4 դմ և 3 մ 2 դմ: Վճրքան սաթին մնաց:

3. Հավասար բարձած 3 բեռնավառիկով գործվածքային գործարան բերին 84 հակ բամբակ: Յերկու բեռնավառիկը դատարկեցին: Քանի՞ հակ բամբակ իջեցրին:

4. 24 ջուլհակուհի աշխատում են 3-ական հաստոցի վրա, մնացածները՝ 4: Յեխում ընդամենը 100 մեքենա կա: Քանի՞ ջուլհակուհի յե անցել 4-ական հաստոցի:

5. Գերմանիայում բանվորն որական աշխատում է 9 ժամ, իսկ մեզնում՝ 7 ժամ: Մի ամսում գերմանական բանվորը քանի՞ ժամ ավելի յե աշխատում: Ամիսն ունի 25 աշխատանքի օր:

6. Խնայողամարկղին պահ տրված յուրաքանչյուր 50 ռ. տարեկան տալիս է 1 ռ. 50 կ. յեկամուտ: Քանի՞ փոքր խնայողամարկղին պահ տվեց 100 ռ.: Մի տարուց հետո բանվորը վճրքան դրամ կունենա խնայողամարկղում:

7. Մի ցեխում 72 բանվոր զբվել են փոխառության: Այդ բանվորների կեսը զեռ վոչինչ չի շահել, մի վեցերորդ մասը շահել է 100-ական ռուբլի, մնացածներն էլ՝ 50-ական ռուբլի: Քանի՞ բանվոր 50-ական ռուբլի յե շահել:

8. Կուցկու 6 տուփից կարելի է պատրաստել խաղալիք-տրակտոր: Քանի՞ այդպիսի տրակտոր կպատրաստվի 56 տուփից: Քանի՞ տուփ կմնա:

9. Սպարաի կողիկներն արժեն 7 ուռք: Քանի՞ զույգ ալիքի կողիկ կարելի լի գնել 45 ուռքով:

10. Արտագրեր հաշիվը և գտիր գումարը:

Հ Ա Շ Ի Վ

Բաց և թողնված.....դպրոցին

ԱՌՆԵՐԿԱՆՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ	Քա- նակը	Գինը		ԳՈՒՄԱՐԸ	
		Ռուբ.	Կ.	Ռուբ.	Կ.
1. Դահլային հագուստ	2	11	25		
2. Սեղմանդրավարտիկ	3	12	15		
3. Շարֆ	5	5	25		
Ընդամենը					

11. Դեկտեմբերին ամենացուրտ օրը 5° սառնամանիք էր: Հունվարին ամենացած ջերմաստիճանը՝ 27° ցրտություն: Ի՞նչ տարբերություն կա դեկտեմբերի և հունվարի ամենացուրտ օրերի ջերմաստիճանի մեջ:

5° -ը, կարդացե՛ք 5 սասիման, 27° -ը կարդացե՛ք 27 սասիման:

12. Ամառն ամենատաք օրերը Մոսկվայում լինում է 38° արևի տակ և 29° ստվերում: Ի՞նչ տարբերություն կա արևի տակ և ստվերում յեղած ջերմաստիճանների մեջ:

13. Սենյակում ջերմաստիճանը 14° է: Ինկուբատորում պետք է 24° -ով ավելի լինի սենյակի ջերմաստիճանից: Վնդբան պետք է լինի ջերմաստիճանն ինկուբատորում:

14. $(12 \times 4) : 4$ $(24 \times 4) : 2$ $(32 : 2) \times 4$
 $(22 \times 4) : 2$ $(25 \times 4) : 2$ $(36 : 2) \times 4$
 $(24 \times 3) : 3$ $(18 \times 4) : 2$ $(38 : 2) \times 4$
 $(25 \times 3) : 3$ $(16 \times 4) : 2$ $(46 : 2) \times 4$

$(52 : 4) \times 2$
 $(60 : 4) \times 2$
 $(92 : 4) \times 2$
 $(56 : 4) \times 2$

15. $(12 \times 6) : 6$ $(96 : 6) \times 6$ $(12 \times 8) : 8$
 $(12 \times 6) : 3$ $(96 : 6) \times 3$ $(12 \times 8) : 2$
 $(14 \times 6) : 6$ $(84 : 6) \times 6$ $(96 : 8) \times 4$
 $(14 \times 6) : 2$ $(84 : 6) \times 2$ $(96 : 4) : 2$

$(81 : 9) \times 3$
 $(99 : 3) : 3$
 $(11 \times 3) \times 3$
 $(14 \times 7) : 7$

16. $18 + (36 : 3)$ $(72 : 24) + (24 \times 3)$
 $14 + (48 : 3)$ $(60 : 15) + (15 \times 4)$
 $12 + (54 : 3)$ $(42 : 14) + (14 \times 3)$
 $11 + (57 : 3)$ $(45 : 15) + (15 \times 3)$

$72 - (72 : 3)$
 $75 - (75 : 3)$
 $81 - (81 : 3)$
 $84 - (84 : 3)$

16. Յուրաքանչյուր խնդրի պայմանը գրիր աեառում: Ամեն մի պայմանի վերաբերյալ հարց ընտրիր: Լուծիր խնդիրներ:

1) Վառարանը տաքացնելու համար անհրաժեշտ է 8 կտոր փայտ: Դպրոցն ունի 7 վառարան:

2) 5 կգ կարտոֆիլից ստացվում է 1 կգ կարտոֆիլի ալյուր: Պարկում կա 35 կգ կարտոֆիլ:

3) 8 մ զործվածքին վճարեցին 24 ուռքով:

4) Մարդասար գնացքն ունի 12 վագոն, ապրանքաբատարը՝ 4 անգամ ավելի:

5) Տուշն արժե 30 կոպ., իսկ ներկը նրանից 6 անգամ էժան է:

6) Մեքենայով 1 ժամում կարելի լի կտրել 20 ծառ, ձեռքով 4 ծառ:

17. Արտագրիւր խնդիրը և կետերի փոխարէն թվեր դիւր
Աշխատանքի սենյակի համար պետք է գնել սոսինձ
և 4 թերթ ստվարաթուղթ: Սոսինձն աւժե կոպ-
էսկ մի թերթ ստվարաթուղթը կոպ:
Ընտրելու հարցը և լուծելու խնդիրը:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱԶԱՐՅԱԿ

ԲԱՆԱՎՈՐ ՅԵՎ ԳՐԱՎՈՐ ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. 10 մետրանոց շերտերը կպցնելով ստացեք ժա-
պավեն, վորն ամրացրեք ձեր դասարանի պատին յերկա-
րությամբ: Ամեն մի մետրը պետք է բաժանված լինի
դեցիմետրների, դեցիմետրը՝ սանտիմետրների:

Յուրաքանչյուր մետրի ծայրերին պետք է գնդասե-
ղով ամրացնել թղթի փոքրիկ դրոշակներ:

2. Ժապավենի վրա ցույց տուր 2 հարյուրավոր,
3 հարյուրավոր և այլն մինչև 10 հարյուրավոր: 2 հար-
յուրավորին ասացեք յերկու հարյուր, 3 հարյուրավորին՝
յերեք հարյուր, չորս հարյուրավորին՝ չորս հարյուր, և այլն
մինչև 10 հարյուրավոր:

3. 10 հարյուրավորը 1 հազար է: 10 մետրանոց շեր-
տը քանի՞ սանտիմետր է:

4. Ցույց տուր և ուրիշ կերպ ասա՝ 2 հարյուրավոր
և 3 տասնավոր, 4 հարյուրավոր 5 տասնավոր, 6 միավոր,
3 հարյուրավոր 7 տասնավոր, 3 հարյուրավոր 7 միավոր,
8 հարյուրավոր 4 տասնավոր և 9 միավոր:

5. Ժապավենի վրա ցույց տուր և կարդա վերջին
թիվը 2 հարյուրյակի առաջ, 3 հարյուրյակի առաջ և այլն
մինչև հազար:

6. Ժապավենի վրա ցույց տուր՝ յերեք հարյուր
հիսուն, վեց հարյուր ութ, յերկու հարյուր քառասուն
յերեք, հինգ հարյուր տասներկու, ութ հարյուր քսան:

7. 1 հազարը քանի՞ հարյուրյակ է: 1 հարյուրը քա-
նի՞ տասնյակ է: 1 հազարը քանի՞ տասնյակ է:

8. Արա այսպիսի հաշիվ: Սյունակների վերևը գրիր՝ միավորներ, տասնավորներ, հարյուրավորներ, հազարավորներ: Հաստ թղթի վրա տաս կոպեկանոցի շուրջը գծիր 30 շրջան և կտրելով հանիր:

հազարավոր	հարյուրավոր	տասնավոր	միավոր

9. Համրիչի վրա գատիր՝ 3 միավոր, 3 տասնավոր, 3 հարյուրավոր:

Համրիչի վրա գատիր՝ 5 միավոր, 5 տասնավոր, 5 հարյուրավոր:

10. Համրիչի վրա գատիր և գրիր տեղում այն թիվը, փորը կազմված է 7 հարյուրավորից 4 տասնավորից 6 միավորից:

Միավորները գրում են աջ կողմից հաշված առաջին տեղում, տասնավորները՝ յեկրորդ տեղում, հարյուրավորները՝ յերրորդ տեղում:

11. Համրիչի վրա գատիր և գրիր 1 հազար: Հազարավորը գրում են աջից հաշված չորրորդ տեղում:

Յեթե թվի մեջ միավոր կամ տասնավոր կամ հարյուրավոր չկա, դրանց տեղը գերա յեն գրում:

12. Ձատիր համրիչի վրա և գրիր հետևյալ թիվը—5 հարյուրավոր 6 տասնավոր 3 միավոր. 7 հարյուրավոր 8 տասնավոր. 7 հարյուրավոր 8 միավոր. 4 հարյուրավոր 8 տասնավոր 5 միավոր:

13. Ձատիր համրիչի վրա և գրիր յերկու հարյուր չորսասուն, յերեք հարյուր քառասուն, ութ հարյուր չորս, յերկու հարյուր քառասուն յոթ, յոթ հարյուր տասներկու, վեց հարյուր տասնութ:

14. Քանի՞ հարյուրավոր, տասնավոր և միավոր կհետևյալ թվերում՝ 856, 185, 244, 914, 120, 270, 740, 305, 607, 409, 200, 300, 500, 800, 1000:

15. Քանի՞ կոպեկ է 3 ուրբին և 7 տասնկոպեկանոցը, 7 ու 8 կ.-ը, 7 ու 2 տասնկոպեկանոցը և 5 կոպ.-ը:

16. Քանի՞ ուրբի յե՝ 400 կոպեկը, 800 կոպեկը: Քանի՞ ուրբի և կոպեկ է՝ 305 կոպեկը, 470 կոպեկը, 585 կոպեկը:

17.	200+100	600+100	1000-100
	300+100	700+100	900-100
	400+100	800+100	800-100
	500+100	900+100	700-100

600-100
500-100
400-100
300-100

18.	300+200	600-300	300+400
	200+400	500-200	200+600
	300+500	800-600	500+200
	400+600	1000-500	400+300

300-200
700-500
400-300
900-700

19.	200+40	420-20	300+60	280-80
	300+50	540-40	800+30	670-70
	600+70	780-80	900+80	850-59

20.	300+5	540+9	407-7	354-4
	400+7	670+6	506-6	648-8
	800+4	280+3	209-9	932-2
	900+8	730+2	705-5	823-3
11.	200+45	800+73	562-62	657-57
	300+28	700+39	483-83	876-76
	400+56	900+84	236-36	965-65
	500+62	600+91	342-42	794-94

Կ Շ Ռ Ե Լ Ը

1. 1000 գումար 1 կիլոգրամ և կազմում:

Գումարների կազմադրերը հետևյալներն են՝ 1 գ, 2 գ, 2 գ, 5 գ, 10 գ, 20 գ, 20 գ, 50 գ, 100 գ, 200 գ, 200 գ և 500 գ:

Գումար բառը կրճատ գրում են գ:

Խնչ կշռաքարերը պետք է վերցնել կազմելու 7 գ, 13 գ, 17 գ, 38 գ, 45 գ, 328 գ, 714 գ, 830 գ, 960 գ:

2. Կշռքի վրա դրին հետևյալ կշռաքարերը՝ 500 գ, 200 գ և 100 գ: Վճիռքան է այդ կշռաքարերի ընդհանուր քաշը:

3. Վճիռքան է հետևյալ կշռաքարերի ընդհանուր քաշը՝ 200 գ և 50 գ, 100 գ, 20 գ և 5 գ, 500 գ, 50 գ, 20 գ և 2 գ:

4. Բրոնզյա 1 կոպեկանոց դրամի քաշը 1 գ է, 2 կոպեկանոցինը՝ 2 գ, 3 կոպեկանոցինը՝ 3 գ, 5 կոպեկանոցինը՝ 5 գ: Արծաթյա 50 կոպեկանոցի քաշը՝ 10 գ է, արծաթ մանեթանոցի քաշը՝ 20 գ:

Խնչպես կարելի չէ այդ դրամներով կշռել՝ 45 գ, 56 գ, 63 գ, 78 գ, 89 գ, 94 գ:

5. Կշռիր 8 գ շաքար, 10 գ աղ:

Քանի սխեռ է պետք՝ 1 գ կշռաքարը հավասարա-կշռելու համար:

6. Կշռիր՝ մեկ լիտր ջուր, մեկ լիտր թեփ, մեկ լիտր ավադ:

7. Գտիր 200 գ, 400 գ, 500 գ ծանրություն ունեցող առարկաներ: Կշռիր այդ առարկաները:

8. 1000 կիլոգրամը 1 տոնն և կազմում: Յեղական յեղան քաշը 500 կգ է: Քանի այդպիսի յեղաները 1 տ քաշ կունենան:

Տոնն բառը կրճատ գրում են տ:

9. 6 ապրանքատար վագոն կարող են 100 տ բեռ վերցնել: Քանի տոնն բեռ կարող է վերցնել 36 վագոնից բաղկացած գնացքը:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

I.

1. Դասարանի գրադարանում կա 125 գիրք: Յերե-խաները վերադարձրին 7, վերցրին 9 գիրք: Այժմ քանի գիրք կա գրադարանում:

2. Կոլանտեսության կրպակը 1 որում վաճառեց 113 ո. կաթնամթերք, 40 ո. բանջարեղեն և 30 ո. խըն-ձոր: Վճիռքան դրամ ստացավ այդ կրպակը:

3. Մի կոլանտեսական տարվա ընթացքում ունեցավ 285 աշխուր, վորդին՝ 9 աշխուրով պակաս, իսկ մայրը՝ 20 աշխուրով վորդուց պակաս: Մեկ տարում քանի աշխուր ունեցավ մայրը:

4.	123+5	428+4	298-3	224-8
	142+6	356+8	287-6	554-9
	323+7	305+9	470-5	811-7
	248+2	407+5	260-8	512-6
5.	340+50	112+50	580-30	748-20
	750+20	375+20	470-50	561-40
	306+40	237+40	724-20	892-70
	403+60	456+30	436-30	749-20

6. Մի ցեխում կա 105 աղամարդ և 68 կին: Այդ ցե-խում աշխատողներից միայն 9-ը չի մասնակցում հրա-ձգային խմբակներին: Քանիսն են մասնակցում:

7. Կոլտնտեսութիւնը բաղկացած է 187 մարդուց։
 Նրանցից անաշխատունակ են 25 աղամարդ և 38 կին։
 Կոլտնտեսութիւնը քանի՞ աշխատունակ մարդ ունի։

8.	420+48	206+48	432-12	522-16
	220+27	407+69	245-25	273-67
	307+23	144+35	350-47	468-46
	508+42	268+31	980-78	789-54

9.	128+32	137+28	170-37	262-35
	245+35	256+39	280-58	173-48
	137+43	368+16	160-45	254-26
	456+24	249+45	450-34	481-67

10. Քաղաքի մեծ տներից մեկում ապրում է 899 մարդ։ Նրանցից աղամարդ են 338-ը, կին՝ 345-ը և մնացածն ել՝ յերեխաներ։ Քանի՞ յերեխա լե ապրում այդ տանը։

11. Քաղաքի 3 պիոներջոկատ Կոլտնտեսութեան համար հավաքեց 359 գիրք։ Առաջին ջոկատը հավաքեց 126 գիրք, յերկրորդը՝ 14 գիրք պակաս։ Քանի՞ գիրք հավաքեց յերրորդ ջոկատը։

12. Թղթի գործարանն ամսի առաջին կեսում արտադրեց 428 s թուղթ, իսկ յերկրորդ կեսում՝ 16 s ավելի։ Ընդամենը վորքան թուղթ արտադրվեց մի ամսում։

13.	714+134	465+228	868-325
	848+121	349+526	757-423
	627+233	837+154	580-257
	375+215	258+734	670-342

672-237
583-256
891-365
764-448

14.	605+102	108+107	508-204
	504+302	206+109	609-305
	206+104	308+206	710-503
	305+205	405+308	610-307

618-209
412-306
315-108
416-207

15.	615+X=737	559-X=227	X-245=102
	32+X=563	770-X=362	X-358=309
	535+X=876	672-X=464	X-445=237

II.

1. Հարվածայիններէ մի բրիգադ գործարանում հունվար ամսին ստացավ 320 ռ. պարզե, իսկ փետրվարին՝ 60 ուղբով ավելի։ Ընդամենը քանի՞ ուղբու պարզե ստացավ բրիգադը։

2. Կոոպերատիվն ստացավ 192 մ կալենկոր և 8 մ ավելի՝ չիթ։ Ընդամենը վորքան գործվածք ստացավ կոոպերատիվը։

3. Մի ցեխում աշխատում են 200 աղամարդ և 7-ով պակաս՝ կին։ Քանի՞ բանվոր է աշխատում այդ ցեխում։

4.	260+40	840+60	500-20	200-70
	350+50	520+80	400-40	800-30
	480+20	610+90	700-60	900-50
	770+30	930+70	1000-80	300-90

5.	150+50	120+80	200-60	300-70
	250+150	120+180	300-160	400-170
	350+250	320+280	700-360	600-270

6.	96+4	97+3	700-5	500-6
	196+4	297+3	300-4	800-2
	293+7	492+3	600-7	1000-9
	395+5	691+9	400-8	900-3

7.	225+75	400-27	406+94	300-92
	538+62	600-35	307+93	500-97
	764+36	500-54	904+96	800-96
	643+57	700-68	801+99	900-98

3. Մի կոլտնտեսություն կոլտնտեսային շուկա բերեց 287 կգ կարտոֆիլ, մյուսը՝ 74 կգ պակաս: Ընդամենը վճրքան կարտոֆիլ շուկա բերին այդ յերկու կոլտնտեսությունները:

9. Յերեք կոլտնտեսություն ժամանակից շուկա գլուղառնտեսական հարկի հաշվին վճարեցին 600 ռ.: Այդ կոլտնտեսություններից մեկը վճարեց 225 ռ., մյուսը՝ 230 ռ.: Վճրքան վճարեց յերրորդ կոլտնտեսությունը:

10.	325+75	284+16	300-27
	325+175	384+116	300-127
	425+275	484+216	400-227
	525+375	584+416	600-327

400-48
400-148
500-248
700-448

11.	208+92	393+107	800-93
	208+192	293+207	800-193
	209+291	495+305	600-298
	604+296	596+204	700-199

900-602
500-204
400-105
600-101

12.	146+X=300	X+247=400	X-482=518
	367+X=500	X+429=600	X-375=625
	282+X=600	X+354=700	X-453=447
	431+X=700	X+565=800	X-341=559

III.

1. Յերեք մարդուց բաղկացած բրիգադի ամեն մի անդամը շինեց 32-ական անիվ: Մի ուրիշ բրիգադ առաջին բրիգադից 8 անիվով ավելի շինեց: Քանի անիվ շինեց յերկրորդ բրիգադը:

2. Խորհրդային տնտեսությունն ունի սիլոսի յերեք հոր. մեկում կա 104 s սիլոս, մյուսում՝ 8 s պակաս: Վճրքան սիլոս կա յերկու հորում:

3. Խանութը մի օրում վաճառեց 30 գրչակոթ՝ հատը 3 կոպ., և 10 ուտին՝ հատը 5 կոպ.: Այդ վաճառքից վճրքան փող ստացավ խանութը:

4. Խորհրդային տնտեսությունը գնեց մեկ տրակտորային գութան 220 ռ., մեկ տրակտորային ցաքան՝ 90 ռ., և 3 հատ ել ձիու գութան՝ հատը 17 ռ. 25 կ.: Ի՞նչ արժեքին այդ գործիքները:

5. Անցյալ տարի շրջանում կար 40 մսուր, իսկ այս տարի՝ արդեն 108: Քանի նոր մսուր է բացվել մի տարվա ընթացքում:

6.	96+8	102-8	395+7	204-6
	196+8	202-8	294+9	305-8
	97+9	402-8	498+6	403-5
	297+9	502-8	599+5	901-2
7.	90+20	390+30	140-50	420-30
	190+20	470+50	740-50	540-80
	80+40	560+80	120-70	610-60
	280+40	640+90	520-70	760-90
8.	80+30	270+260	120-30	430-180
	180+30	140+390	220-130	520-260
	380+230	560+170	420-230	610-470
	480+330	480+350	820-330	740-390

9. Հրացանին վճարեցին 150 ռ., իսկ նրա փամփուշաներին՝ 82 ռ. պակաս: Հրացանին և փամփուշտներին միասին ինչքան վճարեցին:

10. Դպրոցում կա 375 աշակերտ: Նրանցից ՄՈՊՐ-ի անդամ չեն 38 տղա և 49 աղջիկ: Աշակերտներից քանիսն են ՄՈՊՐ-ի անդամ:

11.	460+45	403-23	80+35	114-24
	370+35	705-45	180+35	314-24
	180+34	125-55	380+87	364-74
	190+42	129-69	480+87	423-63

12.	84+23	108-35	86+29	113-38
	184+23	408-35	386+29	213-38
	76+34	110-24	73+45	119-46
	276+34	510-24	373+45	419-46

13.	78+42	120-37	167+75	142-84
	278+42	280-48	274+88	251-79
	367+53	350-64	385+49	324-68
	454+66	540-73	456+97	633-57

14. Խորհրդային տնտեսությունն ուներ 724 կով: Մասնավորապես ժամանակ խորհրդային տնտեսությունը պետությունը հանձնեց 197 կով, իսկ յուր նախիրը լրացնելու համար ավելացրեց 289 յերինջ: Քանի կով լեզավ խորհրդային տնտեսության նախիրում:

15. Կոլտնտեսությունն ունի 456 մարդ: Դրանցից 204-ը յերեսաներ են և անաշխատունակներ: Ամբողջ տնտեսությունը վարում են 197 մարդ: Քանի կոլտնտեսական կարող և արտադնաց լինել:

16.	84+26	168+139	130-63	802-364
	184+126	286+218	480-263	906-487
	284+228	357+267	832-465	745-368
	584+328	465+356	982-365	623-456

17. Տարին ունի 365 օր: 218 օր գետի յերեսին առույց չկար: Քանի օր գետը ծածկված էր սառցով:

18. Գործարանը 3 ճաշարանաց կազմակերպեց 1000 ճաշարի համար: Այդ ճաշարանոցներից մեկում կար 275 ճաշար, յերկրորդում՝ 175-ով ավելի: Քանի ճաշար կար յերրորդում:

19.	289+X=476	X+276=421	741-X=356
	187+X=345	X+396=565	622-X=274
	468+X=624	X+453=739	834-X=458
20.	X-367=275	177+X=251	X+115=398
	X-254=466	234+X=512	X+286=429
	X-463=889	327+X=719	X+338=566

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ ՀԱՄԱՐԻՉԻ ՎՐԱ

1. Ավելացրու համընթիվ վրա.

124	251	215	118	145
+112	+114	+362	+204	+207
+130	+203	+211	+218	+119
223	122	103	105	236

2. Պակասեցրու համընթիվ վրա.

268	367	584	472	753
-124	-223	-154	-223	-325

3. Պակասեցրու համընթիվ վրա.

456	362	574	673	925
-148	-157	-168	-269	-617

4. Ավելացրու համընթիվ վրա.

151	223	112	254	178
+252	+182	+293	+328	+286
+174	+160	+131	+173	+199
232	344	170	139	188

5. Պակասեցրու համընթիվ վրա.

$\begin{array}{r} 234 \\ -138 \end{array}$	$\begin{array}{r} 456 \\ -259 \end{array}$	$\begin{array}{r} 372 \\ -178 \end{array}$	$\begin{array}{r} 456 \\ -182 \end{array}$	$\begin{array}{r} 545 \\ -294 \end{array}$
--	--	--	--	--

6. Պակասեցրու համընթիվ վրա.

$\begin{array}{r} 321 \\ -132 \end{array}$	$\begin{array}{r} 642 \\ -353 \end{array}$	$\begin{array}{r} 751 \\ -486 \end{array}$	$\begin{array}{r} 864 \\ -586 \end{array}$	$\begin{array}{r} 972 \\ -687 \end{array}$
--	--	--	--	--

**ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ՎԵՐԱՇՈՒՄԸ ՅԵՎ
ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄԸ**

1. 1 ուրբ=100 կոպ.: Կոպեկների վերածիր.

1 ո. 36 կ.	2 ո. 30 կ.	4 ո. 3 կ.	5 ո.
2 ո. 65 կ.	3 ո. 80 կ.	5 ո. 8 կ.	7 ո.
7 ո. 28 կ.	4 ո. 60 կ.	6 ո. 5 կ.	9 ո.
9 ո. 46 կ.	8 ո. 20 կ.	7 ո. 2 կ.	3 ո.

Պատասխանը գրիր միանգամից՝

$$2 \text{ ո. } 65 \text{ կ.} = 265 \text{ կ.}$$

2. Դարձրու ուրբի.

128 կոպ.	260 կ.	308 կ.	600 կ.
456 կոպ.	370 կ.	506 կ.	800 կ.
945 կոպ.	870 կ.	704 կ.	400 կ.

Պատասխանը գրիր միանգամից՝

$$128 \text{ կոպ.} = 1 \text{ ո. } 28 \text{ կ.}$$

3. 1 մ=100 սմ: Սանտիմետրների վերածիր.

3 մ 27 սմ	1 մ 50 սմ	2 մ 6 սմ	5 մ
5 մ 65 սմ	4 մ 70 սմ	3 մ 9 սմ	6 մ
4 մ 38 սմ	2 մ 80 սմ	4 մ 5 սմ	7 մ
6 մ 46 սմ	3 մ 60 սմ	5 մ 8 սմ	9 մ

Պատասխանը գրիր միանգամից՝

$$5 \text{ մ } 65 \text{ սմ} = 565 \text{ սմ.}$$

4. Դարձրու մետրներ.

428 սմ	350 սմ	307 սմ	200 սմ
675 սմ	490 սմ	509 սմ	300 սմ
843 սմ	620 սմ	206 սմ	700 սմ
754 սմ	560 սմ	408 սմ	800 սմ

Պատասխանը գրիր միանգամից՝

$$675 \text{ սմ} = 6 \text{ մ } 75 \text{ սմ.}$$

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

1. Մուրճն արժե 2 ո. 85 կ., կացինը՝ 1 ո. 20 կ.-ով թանգ ե: Ի՞նչ արժե՞ն մուրճն ու կացինը միասին:

2. 2 դույլին և արդուկին վճարեցին 9 ո. 10 կ.: Մեկ դույլն արժե 1 ո. 96 կ.: Ի՞նչ արժե արդուկը:

3. 2 ո. 60 կ.+80 կ.	3 ո. 90 կ.+2 ո. 50 կ.
3 ո. 70 կ.+60 կ.	2 ո. 70 կ.+3 ո. 80 կ.
7 ո. 47 կ.+86 կ.	3 ո. 68 կ.+5 ո. 97 կ.
6 ո. 58 կ.+79 կ.	4 ո. 56 կ.+2 ո. 89 կ.

4. 3 ո. 30 կ.-50 կ.	7 ո. 40 կ.-3 ո. 60 կ.
4 ո. 20 կ.-70 կ.	9 ո. 10 կ.-8 ո. 40 կ.
5 ո. 35 կ.-67 կ.	6 ո. 35 կ.-1 ո. 86 կ.
3 ո. 44 կ.-89 կ.	9 ո. 62 կ.-4 ո. 79 կ.

5. 4 մ 25 սմ յերկարության տախտակը սղոցելով 3 մաս արին: Մի մասի յերկարությունը 1 մ 45 սմ եր, մյուսինը՝ 1 մ 95 սմ: Վերջին եր յերրորդ մասի յերկարությունը:

6. Մի կտոր պաստառը 7 մ 75 սմ ե: Միջնապատը պաստառելուն զնաց յերկու աղպիսի կտոր պաստառ. ավելացավ միայն 2 մ 90 սմ: Ի՞նչքան պաստառ զնաց միջնապատին:

$$\begin{array}{rcl}
 7. & 3 \text{ մ } 70 \text{ սմ} + 1 \text{ մ } 60 \text{ սմ} & 4 \text{ մ } 85 \text{ սմ} + 2 \text{ մ } 78 \text{ սմ} \\
 & 2 \text{ մ } 65 \text{ սմ} + 1 \text{ մ } 50 \text{ սմ} & 2 \text{ մ } 47 \text{ սմ} + 3 \text{ մ } 96 \text{ սմ} \\
 & 1 \text{ մ } 80 \text{ սմ} + 2 \text{ մ } 45 \text{ սմ} & 5 \text{ մ } 38 \text{ սմ} + 4 \text{ մ } 87 \text{ սմ}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 8. & 3 \text{ մ } 20 \text{ սմ} - 1 \text{ մ } 60 \text{ սմ} & 5 \text{ մ } 25 \text{ սմ} - 1 \text{ մ } 68 \text{ սմ} \\
 & 4 \text{ մ } 15 \text{ սմ} - 1 \text{ մ } 50 \text{ սմ} & 6 \text{ մ } 37 \text{ սմ} - 3 \text{ մ } 87 \text{ սմ} \\
 & 3 \text{ մ } 30 \text{ սմ} - 1 \text{ մ } 85 \text{ սմ} & 8 \text{ մ } 14 \text{ սմ} - 5 \text{ մ } 36 \text{ սմ}
 \end{array}$$

9. 1 կգ=1000 գ: Մի կտոր մսի քաշը 1 կգ 125 գ է, մյուս կտորին՝ 350 գ-ով ավելի: Վճրքան է ալդ լերկու կտոր մսի քաշը:

10. Կանֆետով լցրած արկղի քաշը 15 կգ 250 գ է, իսկ առանց կանֆետի՝ 1 կգ 175 գ: Վճրքան է միայն կանֆետի քաշը:

$$\begin{array}{rcl}
 11. & 4 \text{ կգ } 230 \text{ գ} + 3 \text{ կգ } 290 \text{ գ} & 3 \text{ կգ } 720 \text{ գ} - 1 \text{ կգ } 338 \text{ գ} \\
 & 5 \text{ կգ } 360 \text{ գ} + 7 \text{ կգ } 380 \text{ գ} & 7 \text{ կգ } 840 \text{ գ} - 2 \text{ կգ } 450 \text{ գ} \\
 & 3 \text{ կգ } 150 \text{ գ} + 2 \text{ կգ } 850 \text{ գ} & 5 \text{ կգ} & - 2 \text{ կգ } 275 \text{ գ} \\
 & 4 \text{ կգ } 375 \text{ գ} + 6 \text{ կգ } 625 \text{ գ} & 6 \text{ կգ} & - 1 \text{ կգ } 455 \text{ գ}
 \end{array}$$

12. 1 s=1000 կգ: Խորհրդային տնտեսության մեջ աշխատում է 2 կալսիչ մեքենա: Դրանցից մեկն որական կալում է 3 s 260 կգ, մյուսը՝ 180 կգ ավելի: Այդ յերկու մեքենաները մի որում վճրքան կալսեցին:

13. Խորհրդային տնտեսության մեջ կովերին սրահան տրվում է 1 s 261 կգ սիլոս, խոզերին՝ 470 կգ զափա: Իր անասուններին կերակրելու համար ալդ տընտեսությունն որական վճրքան սիլոս է տալիս:

$$\begin{array}{rcl}
 14. & 1 \text{ s } 370 \text{ կգ} + 1 \text{ s } 225 \text{ կգ} & 2 \text{ s } 540 \text{ կգ} - 1 \text{ s } 350 \text{ կգ} \\
 & 1 \text{ s } 560 \text{ կգ} + 2 \text{ s } 150 \text{ կգ} & 5 \text{ s } 850 \text{ կգ} - 3 \text{ s } 270 \text{ կգ} \\
 & 1 \text{ s } 640 \text{ կգ} + 1 \text{ s } 360 \text{ կգ} & 3 \text{ s} & - 1 \text{ s } 460 \text{ կգ} \\
 & 2 \text{ s } 725 \text{ կգ} + 1 \text{ s } 275 \text{ կգ} & 4 \text{ s} & - 2 \text{ s } 635 \text{ կգ}
 \end{array}$$

15. Ավելացրու համըրիչի վրա.

$$\begin{array}{rcl}
 23 \text{ n. } 21 \text{ k.} & 41 \text{ n. } 25 \text{ k.} & 21 \text{ n. } 30 \text{ k.} \\
 12 \text{ n. } 33 \text{ k.} & 30 \text{ n. } 34 \text{ k.} & 14 \text{ n. } 20 \text{ k.} \\
 + 14 \text{ n. } 10 \text{ k.} & + 13 \text{ n. } 11 \text{ k.} & + 30 \text{ n. } 40 \text{ k.} \\
 30 \text{ n. } 25 \text{ k.} & 15 \text{ n. } 28 \text{ k.} & 23 \text{ n. } 80 \text{ k.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 21 \text{ n. } 25 \text{ k.} \\
 34 \text{ n. } 35 \text{ k.} \\
 + 15 \text{ n. } 23 \text{ k.} \\
 27 \text{ n. } 37 \text{ k.}
 \end{array}$$

16. Պակասեցրու համըրիչի վրա.

$$\begin{array}{rcl}
 86 \text{ n. } 58 \text{ k.} & 78 \text{ n. } 67 \text{ k.} & 67 \text{ n. } 75 \text{ k.} \\
 - 24 \text{ n. } 35 \text{ k.} & - 36 \text{ n. } 27 \text{ k.} & - 25 \text{ n. } 38 \text{ k.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 98 \text{ n.} \\
 - 63 \text{ n. } 30 \text{ k.}
 \end{array}$$

17. Ավելացրու համըրիչի վրա.

$$\begin{array}{rcl}
 27 \text{ n. } 86 \text{ k.} & 54 \text{ n. } 75 \text{ k.} & 65 \text{ n. } 49 \text{ k.} \\
 42 \text{ n. } 67 \text{ k.} & 32 \text{ n. } 58 \text{ k.} & 28 \text{ n. } 85 \text{ k.} \\
 + 13 \text{ n. } 79 \text{ k.} & + 23 \text{ n. } 68 \text{ k.} & + 10 \text{ n. } 48 \text{ k.} \\
 22 \text{ n. } 64 \text{ k.} & 14 \text{ n. } 24 \text{ k.} & 46 \text{ n. } 35 \text{ k.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 76 \text{ n. } 98 \text{ k.} \\
 19 \text{ n. } 77 \text{ k.} \\
 + 28 \text{ n. } 59 \text{ k.} \\
 12 \text{ n. } 37 \text{ k.}
 \end{array}$$

18. Պակասեցրու համըրիչի վրա.

$$\begin{array}{rcl}
 46 \text{ n. } 40 \text{ k.} & 58 \text{ n. } 50 \text{ k.} & 64 \text{ n.} \\
 - 24 \text{ n. } 75 \text{ k.} & - 35 \text{ n. } 67 \text{ k.} & - 23 \text{ n. } 85 \text{ k.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 75 \text{ n. } 37 \text{ k.} \\
 - 41 \text{ n. } 58 \text{ k.}
 \end{array}$$

19. Գնեցին . . . տետր՝
հատը . . . կող. և . . .
բլոկնոտ՝ հատը
կող.:

Խնդիրն արտագրիր
տետրում: Կետերի տե-
ղերը թվեր նշանակիր,
վերջին հարցը և լուծիր
խնդիրը:

20. Գրքի պայուսակը
և գրչահատը միասին
արժեն . . . : Միայն
գրչահատն արժե . . . :

Խնդիրն արտագրիր տետրում:
Կետերի տեղը թվեր նշանակիր, վերջին հարցը և
լուծիր խնդիրը:

21. Ոգտվելով այս աղյուսակի գներից, կազմիր մի
քանի խնդիրներ:

22. Ի՞նչ արժեն քաղաքային և քաղաքից դուրս ու-
ղարկվող բացիկների ու նամակների, նաև շտապ նամակ-
ների նամականիշները:

Կազմիր խնդիրներ:

ԱՆՑԱՄԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

1. $347 + 253$ $460 + 270$ $564 + 86$ $287 + 369$
 $600 - 363$ $710 - 380$ $370 - 95$ $642 - 475$

2. Կոլտնտեսությունն ունի 215 աշխատունակ տղա-
մարդ ու կին: Գարնանային աշխատանքներով զբաղված
են 98 տղամարդ և 86 կին: Մնացածներն զբաղված են
լաստառաքումով: Քանի՞ կոլտնտեսական և զբաղված
լաստառաքումով:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ

I.

1. Մեկ տրակտորի վրա որական ծախսում են 60 կգ
նավթ: Որական վորքան նավթ կսպառեն խորհրդային
տնտեսություն 8 տրակտորների վրա:

$$60 \times 8 = 480$$

$$6 \text{ տասնյակ} \times 8 = 48 \text{ տասնյակի}$$

$$48 \text{ տասնյակը} = 480$$

2. Տրակտորային գութանն արժե 200 ո., ցաքանը՝
90 ո.: Վորքան վճարեցին 3 գութանին և 4 ցաքանին:

3. Գարնանը դաշտային աշխատանքների սկզբում 9
կոլտնտեսական հավաքեցին՝ յուրաքանչյուրը 50 կգ մո-
խիր, իսկ 8 կոլտնտեսական՝ յուրաքանչյուրը՝ 60 կգ:
Ինչքան մոխիր հավաքեցին կոլտնտեսականները:

4. 100×2 100×6 200×2 200×3
 100×3 100×7 300×2 200×4
 100×4 100×8 400×2 200×5
 100×5 100×9 500×2 300×3

5. 60×2 80×3 70×2 50×5 70×4
 60×4 70×3 80×4 70×7 80×7
 60×7 90×3 90×5 30×8 90×8
 60×9 50×3 40×7 20×9 60×6

6. Համաձայն առաջադրանքի գործարանն ամսական
պետք է տա 216 մարդատար վագոն: Գործարանը վոր-
քան գերակառարած կլինի առաջադրանքը, իբրեւ 10 որում
բաց թողնի 80 վագոն:

7. Գործարանում աշխատում են զանազան խմբակ-
ներ, 9 խմբակում 30-ական և 8 խմբակում՝ 40-ական
մարդ: Քանի՞ բանվոր և աշխատում խմբակներում:

$$\begin{array}{lll} 3. & (60 \times 7) + (30 \times 6) & (40 \times 5) - (60 \times 3) & 70 \times 9 \\ & (30 \times 5) + (70 \times 6) & (50 \times 8) - (40 \times 3) & 80 \times 7 \\ & (90 \times 4) + (40 \times 4) & (80 \times 5) - (90 \times 2) & 60 \times 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 9. & (50 \times 7) + (20 \times 8) & (90 \times 6) - (30 \times 9) & 70 \times 4 \\ & (80 \times 6) + (50 \times 9) & (80 \times 9) - (40 \times 6) & 80 \times 3 \\ & (70 \times 8) + (30 \times 7) & (90 \times 7) - (20 \times 7) & 50 \times 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 10. & 100 \times 5 & 40 \times 8 & 60 \times 9 \\ & 5 \times 100 & 3 \times 40 & 9 \times 60 \\ & 200 \times 3 & 70 \times 6 & 80 \times 7 \\ & 3 \times 200 & 6 \times 70 & 7 \times 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 2 \times 90 & 3 \times 80 \\ 4 \times 70 & 5 \times 30 \\ 6 \times 50 & 7 \times 20 \\ 9 \times 30 & 8 \times 40 \end{array}$$

II.

1. Դռան կեռիկն արժե 12 կող: Ի՞նչ արժե 9 կեռիկը:

$$\begin{array}{r} 12 \times 9 = 108 \\ \hline 10 \times 9 = 90 \quad 2 \times 9 = 18 \\ 90 + 18 = 108 \end{array}$$

2. Գործարանում պատրաստված մեխերի մեկ կիլոգրամը նստում է 28 կող, իսկ ձեռքով պատրաստածը 4 անգամ թանկ է: Գործարանում պատրաստած 8 կգ մեխը վճարենով եժան կնստի ձեռքով պատրաստածից:

3. Լվացող մեքենայի մեջ միաժամանակ զնում են 96 կգ սպիտակեղեն: Ցերկու մեքենաներն որական վաճառքն սպիտակեղեն կլվանան, լեթե յուրաքանչյուրը լվանա 4 անգամ:

$$\begin{array}{llll} 4. & 19 \times 8 & 18 \times 7 & 19 \times 7 & 37 \times 8 \\ & 16 \times 7 & 19 \times 9 & 18 \times 9 & 43 \times 8 \\ & 17 \times 9 & 14 \times 8 & 12 \times 9 & 56 \times 8 \\ & 15 \times 8 & 17 \times 6 & 18 \times 8 & 64 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 35 \times 8 & 39 \times 6 \\ 75 \times 6 & 45 \times 7 \\ 56 \times 5 & 73 \times 8 \\ 65 \times 4 & 54 \times 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 5. & (37 \times 5) + (26 \times 9) & (96 \times 8) - (53 \times 5) & 8 \times 35 \\ & (43 \times 8) + (34 \times 7) & (86 \times 7) - (37 \times 4) & 6 \times 75 \\ & (29 \times 7) + (54 \times 4) & (74 \times 9) - (13 \times 9) & 5 \times 56 \end{array}$$

III.

1. Հացի գործարանում 1 փուլը միանգամից 180 հաց է թխում: Այդպիսի փուլը մի նվազում փորձան հաց է թխում, լեթե այն դատարկվում է 5 անգամ:

$$\begin{array}{r} 180 \times 5 = 900 \\ \hline 100 \times 5 = 500 \quad 80 \times 5 = 400 \\ 500 + 400 = 900 \\ \hline 180 \times 5 = 900 \\ 18 \text{ ասն.} \times 5 = 90 \text{ ասն.} \\ 90 \text{ ասն.} = 900 \end{array}$$

2. Լվացքի մեքենան տանում է 55 դույլ ջուր: Լվացքատանը կա 4 այդպիսի մեքենա: Վճարան ջուր կդնա, լեթե այս բոլոր մեքենաները լվացքը հանեն 4 անգամ:

$$\begin{array}{llll} 3. & 130 \times 4 & 270 \times 3 & 160 \times 5 & 260 \times 8 & 8 \times 260 \\ & 150 \times 6 & 250 \times 4 & 180 \times 3 & 220 \times 4 & 4 \times 220 \\ & 170 \times 3 & 240 \times 3 & 190 \times 4 & 280 \times 3 & 3 \times 280 \\ 4. & (470 \times 2) - (190 \times 2) & (480 \times 2) - (270 \times 2) & 4 \times 160 \\ & (170 \times 5) - (120 \times 3) & (240 \times 4) - (180 \times 3) & 5 \times 130 \\ & (140 \times 6) - (150 \times 3) & (190 \times 5) - (130 \times 5) & 6 \times 120 \end{array}$$

1. Դոմնան մի հալումով տալիս է 125 s չուգուն: Որովան վորքան չուգուն կստացվի 6 հալումի դեպքում:

$$\begin{array}{r} 125 \times 6 = 750 \\ \hline 100 \times 6 = 600 \quad 20 \times 6 = 120 \quad 5 \times 6 = 30 \\ 600 + 120 + 30 = 750 \end{array}$$

2. Թղթի գործարանը 10 որում արտադրեց 262 s թուղթ: Հարվածախուլթյան հետևանքով ամսական արտադրանքը 86 s-ով ավելացավ: Այժմ ամսական վորքան է արտադրում գործարանը:

3. Յերկաթուղու կայարանում կար 840 պարկ ալյուր: Այդ ալյուրից տարան 3 վագոն, յուրաքանչյուրին բաժնալով 245-ական պարկ: Քանի պարկ ալյուր մնաց կայարանում:

$$\begin{array}{lllll} 4. & 115 \times 6 & 123 \times 8 & 124 \times 6 & 148 \times 6 & 184 \times 2 \\ & 112 \times 7 & 128 \times 5 & 128 \times 5 & 146 \times 5 & 187 \times 3 \\ & 114 \times 8 & 127 \times 7 & 136 \times 4 & 154 \times 4 & 197 \times 3 \\ \\ 5. & (124 \times 3) + (118 \times 4) & (235 \times 3) - (116 \times 4) & 164 \times 4 & \\ & (115 \times 4) + (114 \times 3) & (145 \times 4) - (119 \times 3) & 169 \times 3 & \\ & (117 \times 3) + (112 \times 5) & (138 \times 5) = (121 \times 3) & 175 \times 3 & \end{array}$$

6. Խորհրդային տնտեսությունը 495 ոտբլով գնեց 4 ցաքան, հատը 105 ո., և մի քանի ցաքան ել՝ հատը 25 ո.: Ընդամենը քանի ցաքան գնեց խորհրդային տնտեսությունը:

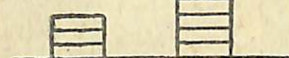
7. Գյուղական մի կոոպերատիվի տնդամ են 108 կոլտնտեսուհի և 4 անգամ ավելի՝ կոլտնտեսական: Կոոպերատիվում ընդամենը քանի կոլտնտեսական ու կոլտնտեսուհի կա:

$$\begin{array}{lll} 8. & 102 \times 7 & 207 \times 4 & 304 \times 3 \\ & 106 \times 8 & 208 \times 4 & 306 \times 3 \\ & 103 \times 6 & 205 \times 3 & 307 \times 3 \\ & 107 \times 9 & 209 \times 3 & 308 \times 3 \\ \\ & 405 \times 2 & 2 \times 405 & \\ & 406 \times 2 & 3 \times 306 & \\ & 409 \times 2 & 4 \times 208 & \\ & 407 \times 2 & 6 \times 103 & \end{array}$$

ԴԻԱԳՐԱՄՆԵՐ

1. Այս դիագրամի ամեն մի վանդակն արտահայտում է 4 ո.: Ձախ կողմի սյունակը ցույց է տալիս, թե

մի աշակերտ
քի վրա կա
քանի քանակ
է

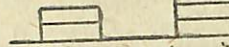
մինչև հեղա-
փոխությունը
հեղափոխու-
թյանից հետո

ամեն մի աշակերտի վրա ցաքական կառավարությունը վորքան փող եր ծախսում: Այլ կողմի սյունակը ցույց է տալիս, թե ամեն մի աշակերտի վրա վորքան փող է ծախսում խորհրդային կառավարությունը:

Կատարի անհրաժեշտ հաշվումները և բացառիկ, թե ինչ է ցույց տալիս այս դիագրամը:

2. Այս դիագրամի յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 50 ոտբ.: Ձախ սյունակը ցույց է տալիս, թե վորքան յեկամուտ ուներ չքավորը մինչև կոլտնտեսությունն մտնելը: Այլ սյունակը ցույց է տալիս նրա լեկամուտը կոլտնտեսությունն մտնելուց հետո:

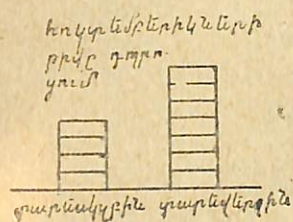
Չքավոր գյուղացու յեկամուտը

մինչև կոլտնտեսությունն մտնելը
կոլտնտեսությունն մտնելուց հետո

Կատարի անհրաժեշտ հաշվումները և բացառիկ դիագրամը:

3. Այս զիագրամի յուրաքանչյուր վանդակն արտա-
հայտում է 25 աշակերտ: Ձախ սյունակը ցույց է տալիս
հոկտեմբերիկներ թիվը տարվա
սկզբին, իսկ աջ սյունակը՝ նրանց
թիվը տարեվերջին:

Կատարիր անհրաժեշտ հաշվում-
ները և բացատրիր զիագրամը:

Գծիր հենց այդպիսի զիագրամ
ձեռքդ ուղղի հոկտեմբերիկների և
պիտեններին վերաբերյալ:

Բ Ա ժ Ա Ն Ո Ւ Մ

I.

1. Կոլտնտեսությունը պետք է 600 ու գյուղատն-
տեսական հարկ տար: Այդ գումարի մի յերրորդ մասը նա
մուծեց ժամանակից շուտ: Վճրքան ել պետք է մուծի:

2. 6 հավ մի տարում ածեցին 900 ձու: Քանի՞ ձու
կածի մի հավը:

$$900 : 6 = 150$$

$$90 \text{ ատն.} : 6 = 15 \text{ ատն.} \quad 15 \text{ ատն.} = 150$$

3. Ձախ մեքենան 5 ժամում գտեց 800 կգ հաց-
հատիկ: Նա դեռ պետք է 3 ժամ ել աշխատի: Վճրքան
հացահատիկ կմաքրի այդքան ժամանակամիջոցում:

4.	200 : 2	400 : 2	200 : 4	600 : 4	500 : 2
	500 : 5	600 : 3	300 : 6	700 : 5	600 : 4
	700 : 7	800 : 4	400 : 5	900 : 2	700 : 5
	800 : 8	900 : 3	400 : 8	900 : 5	1000 : 5

5. Բանվորը և նրա կինը հավասար աշխատավարձ
են ստանում: Նրանք միասին ստանում են 240 ու: Վճր-
քան է յուրաքանչյուրի աշխատավարձը:

6. Գործարանում կար 285 հարվածային աղամարդ
և 195 հարվածային կին: Մայիսի 1-ին հարվածայինները
մի քառորդը պարզեցան: Քանի՞ հարվածային պար-
զեցան:

7. 3 որում տրակտորն սպառում է 180 կգ նավթ:
Վճրքան նավթ կսպառվի մի վեցորյակում, մի յոթորյակում:

8. Յեղան կենդանի քաշը 550 կգ է, մսի քաշը՝ 270
կգ պակաս կենդանի քաշից, իսկ ճարպը՝ 7 անգամ պա-
կաս մսից: Վճրքան ճարպ կարող են տալ 2 զույգ այգի-
ների լեզները:

9.	260 : 2	480 : 2	210 : 2	290 : 2	560 : 5
	280 : 2	630 : 3	230 : 2	450 : 2	810 : 2
	390 : 3	550 : 5	250 : 2	460 : 4	840 : 8
	440 : 4	640 : 2	270 : 2	270 : 2	420 : 4
10.	210 : 7	280 : 4	420 : 6	540 : 9	630 : 9
	240 : 8	320 : 8	420 : 7	560 : 8	640 : 8
	250 : 5	350 : 5	450 : 9	490 : 7	720 : 8
	270 : 3	360 : 9	480 : 6	560 : 7	810 : 9

11. Կոլտնտեսությունն ունի 280 կով և զբանցից
5 անգամ պակաս՝ հորթեր: Քանի՞ հորթ ունի կոլտնե-
սությունը:

$$280 : 5 = 56$$

$$25 \text{ ատն.} : 5 = 5 \text{ ատն.} \quad 30 : 5 = 6$$

$$5 \text{ ատն.} + 6 = 56$$

12. «Անտառի որը» տնկեցին 270 կեչի և զբանից
6 անգամ պակաս՝ կաղնի: Ընդամենը քանի՞ ծառ աճե-
ցին:

13. Կառուցվող շենքի համար բերին 115 կգ լեռնա-
թալար, զբանից 4 անգամ ավելի մեխ գնեցին, բայց բե-
րին միայն մեկ հինգերորդ մասը: Քանի՞ կիլոգրամ մեխ
դեռ պետք է բերվի:

14. $210 : 5$ $280 : 5$ $370 : 5$ $390 : 6$ $380 : 4$
 $230 : 5$ $310 : 5$ $330 : 6$ $440 : 8$ $680 : 8$
 $260 : 4$ $360 : 8$ $410 : 5$ $520 : 8$ $760 : 8$
 $270 : 5$ $340 : 4$ $460 : 5$ $570 : 6$ $440 : 5$

15. Դպրոցում սովորում է 570 աշակերտ, փորոնց մի յերրորդ մասը պիտոներենք են: Քանի պիտոներ կա դպրոցում:

16. Յեթե մեր մաքում պահած թիվը մեծացնենք 6 անգամ, կստանանք 840: Ի՞նչ թիվ ենք պահել մաքում:

17. $360 : 2$ $510 : 3$ $720 : 6$ $840 : 3$ $910 : 7$
 $380 : 2$ $520 : 4$ $750 : 3$ $840 : 6$ $940 : 2$
 $450 : 3$ $560 : 4$ $760 : 4$ $840 : 7$ $960 : 6$
 $480 : 4$ $720 : 3$ $810 : 3$ $920 : 4$ $960 : 8$

18. 4 միասեակ ջերմոցներում աճեցրին 540 թուփ ծաղիկ սածիլ: Յուրաքանչյուր ջերմոցում քանի թուփ սածիլ աճեցրին:

$$540 : 4 = 135$$

$$52 \text{ տասն.} : 4 = 13 \text{ տասն.}$$

$$20 : 4 = 5$$

$$13 \text{ տասն.} + 5 = 135$$

19. Շրջանում կա 680 գութան: Դրանց մեկ հինգերորդ մասը նորոգվելու կարիք ունի: Քանի մեքենա նորոգվելու կարիք չունի:

20. Խորհրդային տնտեսությունը տրակտորների համար պահել էր 930 կգ նավթ: Դրանից ծախսվեց 180 կգ: Մնացած նավթը քանի ժամ կբավականացնի տրակտորներին, յեթե մեկ տրակտորը մի ժամում սպառի 6 կգ:

21. 540-ը 4 անգամ մեծ է իմ մաքում պահած թվից: Մաքում ի՞նչ թիվ եմ պահել:

22. $370 : 2$ $720 : 5$ $810 : 6$ $870 : 5$ $930 : 6$
 $390 : 2$ $730 : 5$ $820 : 5$ $880 : 5$ $940 : 4$
 $510 : 2$ $740 : 4$ $840 : 5$ $910 : 2$ $940 : 5$
 $620 : 4$ $810 : 5$ $860 : 5$ $920 : 8$ $960 : 5$

300			
150		150	
75	75	75	75

500			

700			

23. Գծագրիր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով կիսիր և կրկին կիսիր 300-ը, 500-ը և 700-ը:

24. 2 և ապա 4 հավասար մասի բաժանիր 900 և 1000 թվերը:

200							

1000							

25. Դժագրիր այսպիսի ուղղանկյուններ: Դրանց միջոցով 200-ը և 1000-ը բաժանիր 2, ապա 4 և 8 հավասար մասերի:

II.

1. Կոլտնտեսական ընտանիքը մի տարում ունեցավ 286 աշխոր, փորոնց կեսը հայրն էր վառարակել: Քանի աշխոր էր ունեցել հայրը:

2. 4 ցեղական հավ մի տարում ածեցին 804 ձու: Հասարակ հավը մի տարում ածում է 60 ձու: Հասարակ հավը մի տարում քանի անգամ պակաս է ածում ցեղական հավից:

3. Նույն տարածությունն ունեցող 3 հողամասում հաճախապես տնկեցին կեչիներ, ընդամենը 246 ծառ-
Քանի՞ կեչի տնկեցին 2 հողամասում:

4.	264 : 2	484 : 4	202 : 2	606 : 3
	386 : 2	848 : 4	206 : 2	903 : 3
	393 : 3	623 : 2	303 : 3	408 : 4
	636 : 3	663 : 3	309 : 3	505 : 5
5.	364 : 4	426 : 6	305 : 5	639 : 9
	216 : 3	459 : 9	408 : 8	637 : 7
	328 : 8	427 : 7	204 : 4	248 : 8
	324 : 4	546 : 6	405 : 5	728 : 8

6. Մրցման են դուրս չեկել կոլտնտեսության յեր-
կու բրիգադ՝ կոմյերիտականը և «ծերերինը»: Կոմյերիտա-
կան բրիգադը 9 ժամում քամհարեց 126 պարկ ցորեն-
իսկ «ծերերինը»՝ 8 ժամում 112 պարկ: Այդ բրիգադներից
վերին եր ավելի արագ աշխատում:

7. Մի տարում կոլտնտեսութունն ունեցավ 756 ու-
յեկամուտ: Այդ գումարի մի յերրորդ մասը նա ստացավ
մթերքներով, մնացածը դրամով: Վորքան դրամ ստացավ
կոլտնտեսականը:

8. Կոլտնտեսության կրպակում 3 որում վաճառվեց
768 ու կաթնամթերք: Որական քանի՞ ուղբուղ կաթնա-
մթերք եր վաճառվում այնտեղ:

9.	256 : 4	364 : 7	475 : 5	245 : 7	207 : 9
	297 : 9	434 : 7	496 : 8	658 : 7	301 : 7
	336 : 4	456 : 6	564 : 6	657 : 9	402 : 6
10.	384 : 2	726 : 3	819 : 3	648 : 4	605 : 5
	528 : 4	728 : 4	459 : 3	964 : 4	608 : 4
	564 : 4	768 : 4	924 : 4	846 : 6	705 : 5

11.	876 : 6	976 : 8	508 : 4	704 : 4	776 : 4
	944 : 4	972 : 4	504 : 3	702 : 3	825 : 3
	931 : 7	984 : 6	405 : 3	801 : 3	861 : 3
12.	928 : 9	657 : 9	804 : 6	702 : 6	676 : 4
	561 : 9	414 : 9	705 : 3	402 : 6	738 : 6
	382 : 6	522 : 6	801 : 9	903 : 7	897 : 3

13. Ջուլիակուհին 3 հին մեքենաներով որական ար-
տադրում և 72 մ գործվածք, իսկ 4 նոր մեքենաներով
արտադրում և 2 անգամ ավելի: Նա որական քանի՞ մետր
գործվածք և արտադրում յուրաքանչյուր նոր մեքենայով:
Վերջանով ավելի քան հին մեքենայով:

14. Մեքենան ունի 360 իլիկ: Դրանց մի ութերորդ
մասը պետք և վերանորոգվի: Քանի՞նս և աշխատում:

15. 5 հարվածայինից բաղկացած բրիգադն ստացավ
1000 ու պարզև: Այդ դրամի մեկ հինգերորդ մասը բրի-
գադը հանձնեց ՄՈՊՐ-ի ֆոնդին, մեկ ութերորդ մասը՝
ոգանավի կառուցման: Մնացած դրամը բաշխեցին բրիգա-
դի անդամների միջև: Վերջան ստացավ բրիգադի յուրա-
քանչյուր անդամը:

Կ Ի Լ Ո Մ Ե Տ Ր

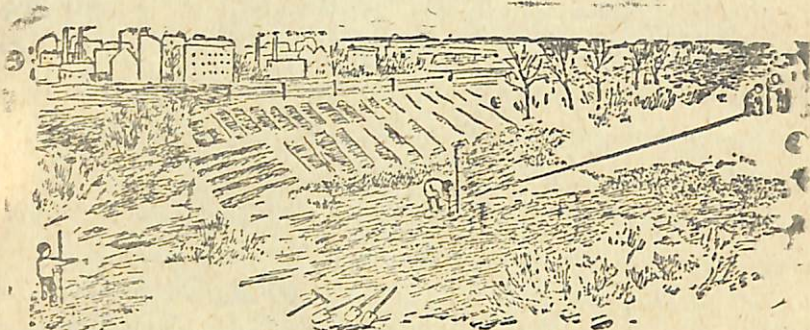
1. 1000 մետր մի կիլոմետր և կազմում: Ձախապա-
քանով քանի՞ անգամ պետք և 10-ական մետր չափեր վոր
ստացվի 1 կմ:

Կիլոմետր բոլոր կրճատ գրում են կմ:

2. Մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխութունը Լենին-
գրադի արամվայի գծերի յերկարութունը 210 կմ եր:
Հոկտեմբերի 15-ամյա տարեդարձին այդ գծերի յերկա-
րութունն արդեն 400 կմ եր: Այդ ժամանակամիջոցում
վորքանով ավելացավ արամվայի գծերի յերկարու-
թյունը:

3. Մոսկվայից մինչև Լենինգրադ 648 կմ է։ Ողանալիս այդ տարածությունն անցավ 4 ժամում։ Ողանալը քանի կիրոմետր է թույլում մեկ ժամում։

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏԵՂԱՆՔՈՒՄ

1. Պատրաստեցե՛ք 10 մետրանոց մեկ չափապարան և 10 նշանաձողեր, յուրաքանչյուրը $1\frac{1}{2}$ մ յերկարության։

2. Մի բաց տեղում անցկացրե՛ք 20 մ, 30 մ, 50 մ, յերկարության ուղիղ գծեր։

3. Ուղիղ հարթ ճանապարհին չափեցե՛ք 1 կմ։

4. Միջին քայլերով մեկ կիրոմետրը կարելի լի անցնել 15 րոպեյում։ Քանի մետր կարելի լի անցնել 3 րոպեյում։

Նկատիր, թե տնից մինչև դպրոց ինչքան ժամանակում եք գալիս։ Մոտավորապես լինչ հեռավորության վրա յեք ապրում դպրոցից։

5. Յ քայլը կարելի լի 2 մ ընդունել։ Չափեցե՛ք ձեր տնից մինչև դպրոց լեղած հեռավորությունը քայլերով։ Հաշվեցե՛ք՝ քանի մետր է այդ հեռավորությունը։

Նման ձևով չափեցե՛ք տնից մինչև դեղատուն, տնից մինչև կոոպերատիվ յեղած հեռավորությունը։

ԴՊՐՈՅԱՆՆԵ ԹԱՂ
ԴՊՐՈՅ

6. Գծագրի վրա 1 սմ-ն արտահայտում է 20 մ։ Չափիր ըստ հատակագծի և հաշվիր ամբողջ թաղի յերկարությունը և դպրոցի հեռավորությունն ամենամոտ անկյուններից։

7. Չափապարանով չափեցե՛ք այն թաղի յերկարությունը, վորտեղ գտնվում է ձեր դպրոցը, դպրոցական շենքից մինչև ամենամոտիկ անկյան հեռավորությունը և հենց դպրոցական շենքի յերկարությունը։ Տեսրում նկարեցե՛ք դպրոցական թաղի յերկարությունը և դպրոցի դիրքն այնտեղ, 1 վանդակի յերկարությունն ընդունելով 10 մ։ Գծագրի տակ գրեցե՛ք մասշտաբը՝ 1 վանդակը=10 մ։

8. Խաղերի հրապարակի յերկարությունը 90 մ է, լայնությունը 75 մ է։ Գծագրիր այդ հրապարակի հատակագիծը, ընդունելով 1 սմ-ը 15 մետր։

9. Չափիր դպրոցի բակի յերկարությունն ու լայնությունը։ Գծագրիր բակի հատակագիծը, մասշտաբ ընդունելով 1 սմ-ը 10 մ։

10. Յերեխաներն աչքաչափով վորոշում եյին հեռավորությունը մինչև ծառը։ Մեկն ասում էր թե հեռավորությունը մինչև ծառը 45 մ է, մյուսը՝ 55 մ։ Պարզվեց, վոր մինչև ծառը 52 մ է։ Այդ յերեխաներից վմբն ավելի ճիշտ վորոշեց հեռավորությունը։

11. Անջառափով վորոշիր բանջարանոցի յերկարու-
թյունը: Չափելով ճշտիր այդ:

12. Անջառափով վորոշիր ամենամոտ հասարակական
շենքի, այգու, զբոսավայրի յերկարությունը: Չափելով
ճշտիր այդ:

ԱՆՑԱԾԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

1.	90X6	85X3	560:8	720:4
	170X4	127X5	477:9	864:8

2. Ապրանքատար վագոնում տեղավորվում է 330
պարկ այլուր, բեռնավտոյի վրա՝ 5 անգամ պակաս: 8
բեռնավտոն միաժամանակ քանի՞ պարկ ալյուր կարող են
տեղավորել:

ԲՈՒՆՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՀԱՋԱՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

1. Բանջարանոցում պետք է տնկելին 250 թուփ:
Այդ թփերը տնկեցին 8 ածույում, յուրաքանչյուրում
28-ական: Քանի՞ թուփ մնաց:

2. Կոոպերատիվն ստացավ 85 արդուկ, 40-ով ավելի՝
կացին, և կացիններից 95-ով ավելի՝ մուրճ: Քանի՞ մուրճ
ստացավ կոոպերատիվը:

3. Ստալինի անվան գործարանը 3 որում բաց թո-
ղեց 214 ափսոմոբիլ: առաջին որը՝ 66 հատ, յերկրորդ
որը՝ 68: Քանի՞ ափսոմոբիլ բաց թողեց յերրորդ որում:

4. Խանութ բերին 360 կգ միս: Մինչև ճաշ վաճա-
ռեցին այդ մսի մի յերրորդ մասը, իսկ ճաշից հետո՝ 95 կգ:
Դեռ քանի՞ կիլոգրամ միս մնաց խանութում:

5. Խորհրդային տնտեսությունն յերկու ինկուբա-
տորներում դրեց 600 ձու: Մի ինկուբատորում 67 ձվից,
իսկ մյուսում՝ 45 ձվից ճաեր դուրս չեկան: Քանի՞ ձու
դուրս յեկավ յերկու ինկուբատորում:

6. Սածիլելու համար յերկու ջերմոցից վերցրին 650
թուփ: մեկից 50 թփով ավելի, քան մյուսից: Քանի՞
թուփ վերցրին յուրաքանչյուր ջերմոցից:

7. Յերկու հողամասում տնկեցին 125 կաղնու և 3
անգամ ավելի՝ լեզենու տնկիներ: Այդ հողամասերից
մեկի տնկիների թիվը 256 եր: Վերջան եր մյուս հողա-
մասին:

8. Կայարանից պահեստ պետք է տեղավորել 270
տակառ ցեմենտ: Կրում են 2 բեռնավտոներ, յուրաքան-
չյուրն ամեն անգամ 12-ական տակառ: Մինչև ճաշ բեռ-
նավտոները կարողացան 7 անգամ գնալ—դառնալ: Դեռ
քանի՞ տակառ ցեմենտ մնաց տեղավորելու:

Հ Ա Շ Ի Վ

«Կարմիր փառոս» կոյսնիստությանը բաց է թողնված

Առարկաների անունները	Քանակը	ԳԻՆԸ		ԳՈՒՄԱՐԸ	
		Ռուբ.	Կ.	Ռուբ.	Կ.
Դույլ	4 հատ	1	96		
Ցեղան	6 հատ	1	28		
Լար	4 կգ	3	13		
Մեխ	6 կգ	1	85		
Ընդամենը					

9. Կատարիր անհրաժեշտ հաշվումները և դուրս բեր
ընդհանուր գումարը:

10. Դրբի մի հաշիվ հետևյալ նյութերի համար—
զազարի սերմ՝ 8 տուփ, տուփը 30 կոպեկով, վարունգի
սերմ՝ 5 տուփ, ամեն մի տուփը՝ 50 կոպ., սամիթի սերմ
2 տուփ՝ 20-ական կոպ., և բողկի սերմ — 3 տուփ
25-ական կոպ.: Դուրս բեր ընդհանուր գումարը:

11. Կարևորագույնը կացինն ավելի 4 ո. 75 կոպ. և

յեղանին՝ 1 ու 28 կ.: 10 ուղիւնց ինչքան փող յետ
տաքցավ:

12. Հեռագրի ծախսը վերոշվում է այս աղյուսակում
հշված սակագնով:

Ուղի ե հեռագրում	Ամեն մի բառի վճարը				Առաջին վճար
	Քաղաք հեռագրի	Արտաքաղաքային հեռագրի			
		Հասարակ	Շտապ	Կայծակ	
Մասնավոր անձ	7 Կ.	20 Կ.	60 Կ.	1 ու 20 Կ.	40 Կ.
Պետհիմնարկու- թյուն	5 Կ.	15 Կ.	45 Կ.	90 Կ.	40 Կ.

Ինչքան ծախս կլինի, յեթե պետհիմնարկը մի վայ-
րէց մյուսը 8 բառից կազմված հեռագրի տա:

13. Այս աղյուսակի և սակագնի համաձայն կազմիր
հեռագրի տալու մի բանի խնդիրներ:

14. Յերեխաներն աչքաչափով վերոշեցին տախտակի
յերկարութիւնը: Մեկն ասաց, թե այդ 4 մ 5 դմ է,
մյուսը՝ 4 մ 8 դմ: Ձախելուց հետո պարզվեց, վեր 4 մ
67 դմ է: Յուրաքանչյուրն ինչքան սխալվեց:

15. Դպրոցի բակի յերկարութիւնը 90 մ է, լայնու-
թիւնը՝ 80 մ: Բակը պատած է ցանկապատով: Վերջին
է ցանկապատի յերկարութիւնը, յեթե դրա 3 դռներից
մեկի բռնած տարածութիւնը 3 մ է, մյուսներինը՝
1½-ական մ:

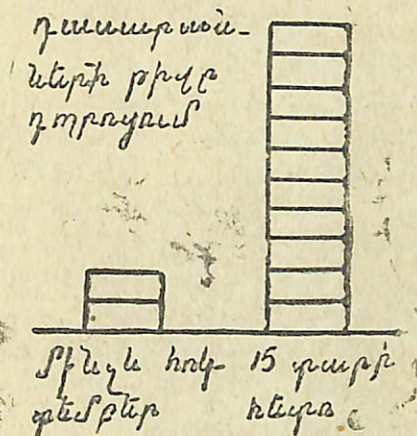
16. Գծագրերը 30 մ յերկարութեան և 25 մ լայնու-
թեան խաղահրապարակի հտտակագիծը, ընդունելով
1 սմ-ը 5 մ:

17. Այս դիագրամը ցույց է տալիս դպրոցի աճը հոկ-
տեմբերից հետո 15 տարում:

Յուրաքանչյուր վանդակն արտահայտում է 7 դասա-

բան: Կատարիր անհրաժեշտ հաշվումները և բացատրիր
դիագրամը:

18. Դպրոցական բան-
ջարանացում 18 ածուն
կաղամբ է, 15-ը՝ ճա-
կընդեղ, 14-ը՝ դադար և
8-ը՝ սոխ: Գծագրի դիա-
գրամ «Դպրոցական բան-
ջարանացի ածունների
քանակութիւնը» վեր-
նագրով, մեկ վանդակն
ընդունելով 2 ածուն:

19.	(230+190): 6	(528+284): 4	(205+208): 7
	(206+154): 4	(340+368): 6	(379+197): 8
	(355+270): 5	(438+246): 9	(530+285): 5
	(460+296): 9	(670+330): 8	(359+139): 3
20.	(371-319)×6	(654-486)×4	(526-316)×4
	(485-426)×7	(548-395)×6	(645-425)×4
	(564-518)×9	(362-235)×7	(827-517)×3
	(692-624)×8	(283-145)×5	(984-545)×2
21.	176+X=380	600-X=218	X-243=370
	264+X=407	537-X=309	X-340=486
	321+X=560	709-X=427	X-401=399
	419+X=800	835-X=693	X-842=287

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՅԱԿ

52

Գումարում և հանում: Ուղիղ գծերի չափումը և նրանց գծադրումը մասշտաբի համաձայն: Անվանական թվերի գումարումը և հանումը: Տարբերական բաղադրություն 5—17

Բաղմապատկման և բաժանման կրկնությունը մինչև 20: Բաղմապատկում 5-ով և բաժանում 5-ական: Այսքան անգամ ավելի: Բաղմապատկում 3-ով և բաժանում 3-ական: Բաղմապատկում 4-ով և բաժանում 4-ական: Բաղմապատկում 6-ով և բաժանում 6-ական: Բաղմապատկում 8-ով և բաժանում 8-ական: Ամենապարզ դիագրամներ: Բաղմապատկում 9-ով և բաժանում 9-ական: Բաղմապատկում 7-ով և բաժանում 7-ական: Ժամանակի վերաբերյալ խնդիրներ 17—38

Կես, քառորդ, ութերորդական մաս: Բաժանում 2, 4 և 8 հավասար մասի: Այսքան անգամ պակաս: 3, 6 և 9 հավասար մասի բաժանելը: 10, 5 և 7 հավասար մասերի բաժանելը: Յերկու տեսակ բաժանման զուգադրությունը 38—47

Արտադյուրակային բաղմապատկումը միանիշ թվով և բաժանումը միանիշ թվի վրա: Բաղմապատկում յերկնիշ թվով և բաժանում յերկնիշ թվի վրա: Քանորդական բաղադրություն: Առաջին հարյուրյակի թվերի կազմը: Բաժանում մնացորդով 47—56

Հարյուրի սահմանում խնդիրներ և որինակները: Ըրլոր գործողություններով 57—60

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՉԱՐՅԱԿ

Բանավոր և գրավոր թվարկություն: Կշռելը: Գումարում և հանում: Գումարում և հանում՝ համբիշի վրա: Անվանական թվերի վերածումը և անդրադարձումը: Անվանական թվերի գումարումն ու հանումը: Բաղմապատկում: Դիագրամներ: Բաժանում: Կիլոմետր: Աշխատանք տեղանքում 61—90

Բոլոր գործողություններով խնդիրներ հազարի սահմանում 90—98

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0936718

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.
ԿԱԶՄԸ 30 ԿՈՊ.

296

17 ИЮН 1937

11
28720

Н. С. ПОПОВА
Учебник арифметики
для начальной школы
II класс
Госиздат Арм. ССР
Ереван 1937